

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštne 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna izvršenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

XXI. glavna skupščina „Zaveze“ v Mariboru.

Učiteljska zavest.

Še nikdar nismo s tako radovednostjo čakali skupščine naše „Zaveze“ kakor letos. Divja gonja klerikalcev proti učiteljstvu je v nekaterih zbujala sumnje, da bo slabo vplivalo na udeležbo. Mi smo bili drugačnega mnenja in nismo se varali. Jačja od gonje klerikalcev je učiteljska zavest!

Prav je poudarjal pri banketu naš učiteljski filozof, vrli tovariš Avg. Požegar, da je „Zaveza“ v ognju sovražnih navalov izpričala svojo življensko moč in da je ne preмага nobena sila več. — Število članov „Zaveze“ je od lani naraslo za 194 zavednih tovarišev in tovarišic, kar je najboljši odgovor našim sovražnikom!

Mariborski Slovenci so storili vse, kar se da ob sedanjih razmerah storiti, da so bili skupščinarji slovesno in gostoljubno sprejeti in da jim je bilo bivanje v Mariboru kar najprijetnejše. Poseben sijaj je dala letošnji skupščini udeležba naših dragih slovanskih bratov Čehov, Poljakov in istrskih Hrvatov, ki so enodušno priznali zdravo našo učiteljsko zavest ter se divili vzornosti naših zborovanih. Pozdrave so nam poslali Hrvati iz Zagreba in Dalmacije, Srbi iz kraljevine in ruski učitelji, potujoč preko slovenskih pokrajin. Tako smo doživeli v Mariboru kulturno združenje vsega slovanskega učiteljstva in videlismo, kake odkrite simpatije uživa slovensko učiteljstvo med svojimi slovanskimi tovariši. To nam zbuja veselje, ponos, pogum in vztrajnost.

Udeležba je bila naravnost sijajna. Delegacijskega zborovanja se je udeležilo 120 delegatov in delegatinj, po delegaciji je bila pri koncertu dvorana natlačeno polna, na glavnem zborovanju pa smo našli

600 udeležencev. Razpoloženje je bilo svečanostno, navdušenje je dvigala stanovska zavest. Naše vrste so se sklenile v nerazrušno falango. To je gola resnica, ki je ne izpremeni nobena potvara!

Razšli smo se ojačeni. Tako začenjamo 23. leto „Zaveze“ s ponosom in z vero v lepšo bodočnost!

Seja odbora „Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji“.

Delo v Mariboru se je začelo s sejo odbora „Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji.“ Seja je trajala dne 14. t. m. od 8. ure zjutraj do 6. ure zvečer ter dne 15. t. m. od 8. do 10. ure zjutraj. Seje so se udeležili: Jos. Černý, učitelj v Pragi, starosta „Zveze čeških učit. društev“ in predsednik „Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji“; Stanislav Nowak, nadučitelj v Krakovem, predsednik „Poljske učit. zveze“ in podpredsednik „Zveze slov. učit. v A.“; Matija Hajný, učitelj v Jankovcih na Moravskem, kot tajnik „Zveze“; Adolf Šustr, nadučitelj v Bojanovem na Češkem, kot blagajnik „Zveze“; kot odborniki pa: Stanislav Palka, nadučitelj v Bohniji v Galiciji, Dragotin Pribil, c. kr. okrajni šolski nadzornik na otoku Krku, Engelbert Gangle iz Idrije; kot gost: Jos. Závada, nadučitelj v Dobroticah na Moravskem. Opravičila sta odsotnost Marinkovič in Gebanova. — Poročilo v sklepah in načrtih izide istočasno v vseh učiteljskih listih, ki so glasila v tej „Zvezi“ združenih organizacij. Poročamo danes toliko, da priredi „Zveza“ l. 1910. v Krakovem vseslovanski učiteljski shod (od 11. do 15. avgusta), l. 1911. pa v Ljubljani I. vseslovanski vseučiliški učiteljski kurz.

Seja upravnega odbora.

Ob pol 11. uri dopoldne se je zbral upravni odbor na sejo. Tajnikov namestnik je poročal o delovanju vodstva „Zaveze“. Določila in redigirala so se poročila za delegacijo. Določili so se tudi drugi predlogi, ki pridejo od upravnega odbora pred delegacijo.

kakor tudi skrb za varno in lahko občenje po cestah;

b) policija zastran zdravja;

c) policija zastran zidanja in skrb, da se stavbna postava izpolnjuje in pa pol. dovoljevanje, da se kaj zida.

To je vse, in to je malo več kot nič. Zaraditega so postavljene hiše po vaseh tako, kakor se je vsakemu zjubilo; zaraditega je premnogo zaprek glede snage po dvoriščih in še več po obč. poteh.

Vse sloni glede zdravstvene policije, t. j. zaprek glede snage, na ukazih pol. oblastev. Koliko lepih okrožnic razpošiljajo okr. glavarstva na županstvo vsako leto; kako ostro se veleva odstraniti vse zdravstvene zapreke, zapreke snagi posebno tedaj, kadar se je bati nalezljivih bolezni, ki imajo svoja gnezda baš v nesnagi.

Večinoma škoda za papir. Blamirajo se državna oblastva, ki uporabljajo vso ostrost proti županstvom — na papirju; blamirajo se tudi ona županstva, ki ubogajo glavarstva, da poskušajo izvrševati ukaze. Izvršitev ukazov

Seja delegacije.

Predsednikov nagovor.

Predsednik tov. L. Jelenc otvori zborovanje ob 3. uri popoldne:

Slavna delegacija!

V imenu upravnega odbora Z. A. J. U. D., ki Vas je povabil na današnjo delegacijsko sejo, pozdravljam vse delegate in delegatinje najiskrenejše.

V enoinvajsetih se je zbrala Zavezina delegacija, odkar obstoji Zaveza, da sliši, poročila o delovanju upravnega odbora, oziroma vodstva Zaveze v minuli upravni dobi ter da dá navodila novovoljenemu odboru za nadaljno delovanje.

Glede delovanja pričakujemo od delegacije lojalne kritike in odkrite sodbe, ki se je ne bojimo, ker smo si v svesti, da smo storili po svojih skromnih močeh svojo dolžnost; storili vse, kar je v korist in ugled slovenskega učiteljstva, v prosep in razvoj narodnega šolstva. (Tako jel)

Zaveza je središče naše organizacije, kjer naj se osredotočuje naše skupno delo in naše skupne zahteve. Zavezina društva, ki so razširjena po vsej mili slovenski zemlji — tudi korotanske tovariše dobimo prav kmalu v svojo sredo (Živio!) — so periferija, ki se neumorno trudi in skrbi za napredek in svoboden razvoj narodnega šolstva in za blaginjo učiteljstva v svojem okraju ter pazi z bistrim očesom, da se nam ne kratijo naše težko pridobljene pravice nikjer in od nikogar. Vez in posredovalnica med Zavezo in njenimi društvi je pa Zavezina delegacija. Po delegaciji dobiva Zaveza od svojih društev moč in veljavo, ki je ne stre nobena sila, pa naj tudi padajo žgoči udarci z bičem po njej. Saj smo vajeni boja, in brez boja ni zmage. (Res je!)

Da boše pa delovanje Zaveze še uspešnejše, še intenzivnejše, treba je najtesnejšega stika z Zavezinimi društvi. Zato bi moral vsak delegat, vsaka delegatinja priti k delegacijski seji z jasnimi in določnimi programom, s striktnimi navodili, ki jih je dobil od svojega društva, ki ga je poslalo tu sem. Tu je mesto,

paše v vodo, ker zadene ob nesmisel za snago med občinarji, ker nimamo zakona, ki bi uredil zdravstvene zadeve.

Župan, ki bi hotel postopati po dobljenih ukazih, dosže v najkrajšem času edino to, da postane po prihodnjih volitvah — bivši župan, ako se mu ne pripeti še kaj hujšega.

Pomanjkanje zakona, trmoglavost ljudstva in nesmisel za snago — vse to je krivo takemu dejanskemu položaju.

L. 1885. ob času kolere v naši deželici deževalo najstrožjih ukazov na občine, da se morajo brezpogojno odstraniti vse zapreke k zdravju in snagi. Žal, da je ostalo večinoma vse pri starem. Le v nekaterih občinah se je moralo ugoditi ukazom vključ vsemu zoperstavljanju občinarjev. V vsaki občini je moralo glavarstvo spraviti v zapor prvo in glavno zapreko — župana, šele potem se je zamoglo nadaljevati z drugimi zaprekami. Žal, da se ni postopalo povsod z enako energijo.

Dovolj o tem!

(Konec.)

kjer dobi upravni odbor, oziroma vodstvo Zaveze jasn pogled v fakični položaj učiteljstva in narodnega šolstva širom naše domovine. Iz Vaših nasvetov in predlogov spozna skupne želje in zahteve in njegova naloga in dolžnost je, da jih oživotvori in izkuša uresničiti.

Ker živimo v jako resnih, svobodnemu učiteljstvu nevarnih časih, treba nam je vzajemnega, neumornega dela v Zavezi in v društvih.

Izreči sodbo o delovanju Zaveze ste Vi, častiti delegati in delegatinje. v to poklicani sodniki; sodbo o delovanju Zavezinih društev pa izrečem najlažje jaz, ker imam v roki podatke in skupen pregled o njihovem marljivem, semintja v resnici požrtvovalnem delu.

Vsa Zavezina društva so priredila od lanske glavne skupščine Zaveze, ki se je vršila prve dni septembra v Gorici, 129 zborovanih, pri katerih je bilo 136 predavanj in razprav. Poleg tega se je pri vsakem zborovanju posvetovalo in ukrepalo o raznih predlogih in nasvetih, preresetovala so se šolska dnevna vprašanja in reševale interne zadeve. To je obilica duševnega dela, ki zasluži priznanje vsakega, ki nepristransko sodi ta trud. Pa še več! Vse tri liste, ki jih izdaja Zaveza, spisuje Zavezino učiteljstvo skoraj samo brez honorarja! Ni li to zgled nesebičnega delovanja? In sedaj pa pride neki starilen apostata ter nam očita v „Slovencu“ nedelavnost in nesposobnost za delo! (Škandal!) Kaj in koliko pa je storila toliko poveličevana Slomškarija? Pokažejo naj nam Slomškariji svoje delo v minuli upravni dobi in sram jih mora biti njihovega siromaštva in duševne lenobe. Kar se dela tiče, nam ne sežejo niti do gležnjev. (Resnično!)

Pa tudi v drugem pogledu so vršila Zavezina društva svojo lepo, vzvišeno nalogo. Zbirala so narodno napredno in svobodomiselnost učiteljstvo pod svoje okrilje ter pazila s paznim očesom, da niso zašli posamezniki v klerikalni brlog, kjer se zamori v učitelju vsak svoboden pokret. Kako vestno so izpolnjevala društva svojo sveto dolžnost v tem pogledu, nam izpričuje dejstvo, da nam je le majhno število tovarišev ugrabila Slomškarija, četudi jo je podpirala z vso silo in z vsemi mogočnimi sredstvi klerikalna strahovlada na Kranjskem, in še ti zaslepljeni tovariši so največji koristolovci in značajni dvomljive vrednosti, ki v svoji nerazsodnosti drve nazaj v predpotopno dobo. Da je razmeroma le malo učiteljev in učiteljic zapustilo naše vrste, razvidimo iz statistike. Lansko leto je imela Zaveza 1747 pravih, 54 podpornih, 50 častnih članov, torej skupaj 1851; letos pa: 1962 pravih, 30 podpornih, 43 častnih, skupaj 2045 članov. Vsa čast zavednemu slovenskemu učiteljstvu, ki ne prodaja svojega prepričanja, ki ne izda narodnega šolstva v neomejeno klerikalno oblast za žlico klerikalne leče. (Odobranje.)

Pri lanski delegacijski seji v Gorici sem priporočal, da naj bodo ona Zavezina društva, ki imajo sedež tam, kjer so učiteljišča, v neprestani zvezi in v tesnem stiku z učiteljiščniki, naj prirejajo z njimi sestanke in jih bodre za njihovo lepo, a težko zvanje ter podajajo navodila za poznejše življenje, ko stopijo mladi tovariši v svet. Priznati moram, da so tudi v tem pogledu vršila društva svojo dolžnost. Prosim le, da tega ne opuste tudi v prihodnje,

LISTEK.

Kako naj širi šola med narod smisel za snago?

Peter Medvešček.

(Dalje.)

4. Zadnja zapreka, ki jo navajam, a ne najmanjša, je pomanjkanje policijskega in stavbnega reda za naše občine. Naša dežela se odlikuje tudi s tem, da niti v 20. stoletju še nima policijskega in stavbnega obč. reda.

Vsakdo zida hišo in hlev, kjer in kakor hoče. Šele čez leto dni zapazi gospodar, da nima gnojnice in druga voda odtoka, da dvorišče postaja gnojišče.

Ves obč. policijsko-stavbeni red obsega te le določbe § 27. o. r.:

a) skrb za občinske ceste, pota, zelenišča, mostove, da se vzdržijo v dobrem stanu,

temveč naj se še z veliko večjo vneto lotijo tega lepega in hvaležnega dela in vzgajili bomo tovariše, ki bodo naš ponos in ponos našega naroda, pravi njegovi učitelji. (Ploskanje.)

S tem sklepam ter otvarjam delegacijsko sejo.

Potem pozdravlja predsednik zastopnike češkega in poljskega učiteljstva, dr. Žerjava, dr. Pivka in nadzornika Schmoranzera, ki jim priredi delegacija burne ovacije.

Za pozdrav se je zahvalil v imenu Čehov tov. Jos. Černý ter je izvajal, da veže slovensko in češko ter vse slovansko učiteljstvo vzajemnost pri delu za kulturno in narodno osvoboditev slovanskih narodov. (Ploskanje.)

Imenom poljske zveze učiteljskih društev je govoril Stanislav Nowak in izvajal, da poljsko učiteljstvo, ki mora izvrševati pod tremi vladarji svojo vzvišeno nalogo med poljskim narodom, ve toliko bolj ceniti vzajemnost in skupnost narodno in stanovsko. Pozdravlja zatoj veliko in mogočno slovansko učiteljsko organizacijo, obenem pa vabi na kongres v Krakov. (Ploskanje.)

Legitimiranje delegatov.

Tajnikov namestnik A. Rapè prečita imena prijavljenih delegatov in delegatij, ki se jih je udeležilo zborovanja 120. Samo eno okrajno učiteljsko društvo ni prijavilo nobenega delegata in ni poslalo nobenega poročila.

Persekucija kranjskega učiteljstva.

Tovariš E. Gangl se oglasi k besedi ter nujno predlaga:

Delegacija „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“, zbrana 15. avgusta 1909 v „Narodnem domu“ v Mariboru

I.

najodločnejše protestuje proti persekuciji kranjskega učiteljstva. Tako ravnanje z učiteljstvom ni samo nasilno in protizakonito, ampak je tudi demoralizujoče, ker jemlje učiteljstvu ugled in veljavo pri mladini in ljudstvu ter mu provzroča moralno in materialno škodo.

II.

nasilno in iz same političke strasti discipliniranim tovarišem izreka svoje najiskrenejše simpatije, občuđujoč njih junaštvo, ki izvira samo iz čiste vesti in ki z njim prenašajo krute krivice;

III.

pozivlja učiteljstvo, naj s čistim svojim značajem ustvarja odpor vsaki korupciji, dokler se ob njem sama ne ubije;

IV.

pozivlja vse v to poklicane korporacije, naj na podlagi drž. šolskega zakona in državnega osnovnega zakona branijo učiteljstvo ter čuvajo moralni in materialni položaj. (Hrupno, dolgotrajno ploskanje.)

Tov. E. Gangl je utemeljeval svoj predlog z daljšim, z največjim odobravanjem sprejetim govorom. Navajal je posamezne slučaje, ki so izzvali med zborovalci vihar ogorčenja, ter zaključil svoje utemeljevanje z izjavo, da se vrši preganjanje kranjskega učiteljstva pod zaščito tiste oblasti in tistega faktorja, ki bi moral braniti in čuvati učiteljstvo — to sta deželni šolski svet in njega predsednik. (Ogorčenje.)

Predlog je bil sprejet enoglasno in z viharnim odobravanjem.

Učiteljski obrambni odsek.

Tov. Fr. Luznar nujno predlaga:

V „Zavezi“ naj se osnuje učiteljski obrambni odsek, ki naj čuva materialne in moralne koristi svojih članov ter jim naj preskrblja gmotno in pravno pomoč.

V ta odsek naj se volijo tovariši: Gangl, Rapè, Likar in Luznar.

Razvila se je debata, ki so se je udeležili tovariši: Pulko, Petrič, Dimnik, Fr. Brinar, Strelec, Pesek, predsednik Jelenc in poročevalec. — Končno je bil predlog z odobravanjem sprejet.

Tajnikovo poročilo

o delovanju „Zaveze avstr. jugosl. učiteljskih društev“ v upravnem letu 1908/9.

Sestavil „Zavezin“ tajnik, nadučitelj Dragotin Česnik.

Poročal tov. Andrej Rapè:

Čestita delegacija!

Čast mi je poročati čestitim delegatijam in delegatom „Zavezenih“ društev o delovanju „Zavezinega“ vodstva in upravnega odbora v dobi od zadnje glavne skupščine, ki se je tako lepo in veličastno vršila lansko leto v solnčni Gorici, do današnjega dne ko zboruje „Zaveza“ tukaj v lepi zeleni Štajerski.

„Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“ šteje danes 35 društev. Ta društva imajo 43 častnih, 1962 pravih in 40 podpor- nih, torej skupaj 2045 članov.

Število „Zavezinih“ članov se torej vzlic terorizmu in preganjanju, ki so ga uprizorili naši nasprotniki napram naprednemu učiteljstvu, ni zmanjšalo, temveč naraslo za 194 članov.

To konstatujemo z zadoščenjem in ponosom.

Onim našim zavežnim tovarišem pa, ki so tako možgati in neomajano stali in vztrajali v boju za svoje pravice, v plemenitem delu za pravi napredek slovenskega ljudstva, ki so trpeli kot žrtve svojega prepričanja in mišljenja, ki ni napredaj za nobeno ceno in nikomur, naj velja naše soglasno, javno in odkrito priznanje in zagotovilo popolne solidarnosti vsega v naši „Zavezi“ združenega učiteljstva z njimi.

Nekaj jih je pa tudi, ki so zapustili naše vrste, ki so zatajili ona načela, ki morajo biti sveta vsakemu pravemu učitelju in prestopili v nasprotni tabor, da se z našimi nasprotniki bojujejo proti nam. Nič ne de; stvar je popolnoma naravna. Neznajčajnih ljudi je bilo vedno in povsod, še celo med dvanajsterimi apostoli, ki jih je izbral sam Zveličar, in dobijo se tudi v našem stanu. Za takimi ne bomo žalovali, pač pa jih obžalujemo, a naši nasprotniki naj se jih tudi nikar preveč ne vesele; v prvi ugodni priliki se bodo zopet prelevili.

To so pač žalostne slike sedanje slovenske „socialne“ dobe, ki so jo pri nas uvedli moderni zastopniki krščanske ljubezni.

Veselejša poročila pa nam prihajajo iz doslej tožnega Korotana. Tamkajšnje slovensko učiteljstvo se je jelo zadnji čas živahno gibati, in upati je, da se že v kratkem ustanovi koroško slovensko učiteljsko društvo, ki bo gotova največjega pomena za napredek slovenskega šolstva in učiteljstva in za probujo slovenskega ljudstva na Koroškem. Želimo torej koroškim vrlim tovarišem najboljšega uspeha!

Vsa prej navedena društva so imela v pretekli upravnici dobi 129 zborovanj. Pri teh zborovanjih je bilo 136 strokovnih in drugih času primernih predavanj. Nekatera društva so prirejala tudi lepo uspele koncerte, večinoma v prid „Učit. konviktu“ in „Družbi sv. Cirila in Metoda“.

Vobče je v delovanju posameznih „Zavezinih“ društev zabeležiti lep napredek v kljub temu, da so učiteljske gmotne razmere skrajno neugodne; vendar bi želeli pri nekaterih društvih nekoliko več življenja. Odborniki, ki ne morejo ali nočejo resno izvrševati prevzete naloge, naj rajši odstopijo in dajo prostora čilim močem, ki so vneti za napredek in razvoj naše organizacije. Delovanja posameznih društev ne bom podrobno navajal, ker je prinašal „Učit. Tovariš“ itak redno poročila o tem in se vsak učitelj lahko prepriča o gibanju posameznih društev iz našega glasila.

„Zavezino“ vodstvo je imelo v preteklem upravnem letu pet sej, upravni odbor pa dve, eno v Ljubljani, drugo tu v Mariboru. V teh sejah so se obravnavale vse važnejše zadeve, manj važne in nujne stvari pa je reševalo predsedništvo samo z naknadnim potrdilom vodstva, oziroma upravnega odbora.

Vložni zapisnik šteje do danes 753 opravljenih števil, ne všteti posebne korespondence tajniške in blagajniške.

V raznih časopisih se je priobčila za- hvala vsem osebam in korporacijam, ki so si pridobili zaslug, da se je XX. glavna skupščina „Zaveze“ v Gorici tako lepo in dostojno izvršila.

C. kr. okrajno glavarstvo v Gorici je naznanilo z dopisom z dne 12. nov. 1908, šte- v. 290, da je došla z odlokom c. kr. notranjega ministrstva z dne 26. okt. 1908, šte- v. 8917,

Najvišja zahvala na izrazu vdanosti, ki ga je „Zaveza“ predložila povodom zadnje glavne skupščine Njegovemu Veličanstvu povodom proslave 60 letnice njegovega vladarstva.

E. Ganglov govor: „Šola in kmetiško vprašanje“ in govor tovariša A. Peska: „Regulacija učiteljskih plač“ je izdala „Zaveza“ v brošuri, ki se je razposlala vsem učiteljskim društvom v razpečavanje med njihove člane. To brošuro smo vposlali v zmislu pri zadnji glavni skupščini sprejetih resolucij in predlogov vsem primorskim, kranjskim, štajerskim in koroškim slovenskim, oziroma hrvaškim deželnim in državnim poslancem s prošnjo, da naš položaj razmotrivajo in naše težnje ob primerni priliki podpirajo. Posamezna društva smo pozvali potom okrožno, naj postavijo v smislu Ganglo- vega govora dotično vprašanje na dnevni red svojega zborovanja, se o tem posvetujejo in o svojih sklepih poročajo „Zavezi“. Društva so se temu povabilu večinoma odzvala. Nekatera teh poročil so bila priobčena tudi v „Učit. Tovarišu“, ki pričajo, kako resno se je učiteljstvo lotilo tega važnega in perečega vprašanja.

Tajnik avstrijske učiteljske zveze, tovariš Hajny iz Moravske, je prosil, da se mu sestavi peticija za izboljšanje učit. plač za Istro, ki naj se določijo enako uradniški plačam XI. do VII. plačilnega razreda. Temu povabilu smo se drage volje odzvali in se je dotična peticija predložila istrskemu deželnemu zboru.

Ljubljanski občinski svet je ustanovil v spomin velikega pisatelja slovenskega šolstva in učiteljstva „Jana Lega mladinsko knjižnico“ ter je razpisal za dobre mladinske spise dve častni nagradi po 300, oziroma 200 K. Ad hoc določeni presojevalni odsek je pripoznal prvo častno nagrado tov. Rapetu za njegovo povest „Dane“, drugo pa tov. Juliju Slapšaku za njegov spis „Turki pred sv. Tilnom“. „Zavezino“ vodstvo je sklenilo, da prevzame ta spisa v svojo last in založbo in izplača tov. Rapetu po 20 K nagrade od tiskane pole s pogojem, da odstopi vse pravice do tega spisa „Zavezi“. Obe povesti sta se dali v tisk vsaka v 2500 izvodih „Učit. tiskarni“ in se je prepustilo tiskarni tudi vezanje knjig in njih razpečavanje, zakar prejme tiskarna običajnih 15% provizije.

Glede „Učiteljskega Tovariša“ je „Zaveza“ v veliki zadregi. Koncem decembra meseca 1908 je bilo v tiskarni dolga 6990 K. Razume se, da zahteva „Učiteljska tiskarna“ poravnava tega dolga. Sklenila je pa, da dovoli „Zavezi“ znaten popust, in sicer bi plačala — ako bi poravnala svoj dolg do 31. januarja 1908 — samo 6000 K; ako bi pa dotlej te vsote ne plačala, pa zapade v plačilo ves stari dolg, torej 6990 K, ki se mora obrestovati po 6%. Obenem se je tudi določilo, da se morajo vse prihodnje številke „Učiteljskega Tovariša“ tiskarni kurentno plačati.

Ni mi treba praviti, da „Zaveza“ teh pogojev ni mogla izpolniti, ker je njeno gmotno stanje v skrajni meri neugodno. „Učit. Tov.“ je pač list, ki smemo biti nanj ponosni; toda kaj, ko imamo pri njem leto za letom deficit. Z navdušenjem se je bilo pri glavni skupščini v Postojni sklenilo, da bodi „Učit. Tovariš“ tednik, a s samim trenutnim navdušenjem ni pomagano, ako nima list zadostnega števila naročnikov-plačnikov. Dolžnost vsakega učitelja in vsake učiteljice bi bila, da se naroči na to naše glasilo, a naročena je komaj tretjina „Zavezinega“ učiteljstva nanj. „Zaveza“ je bila torej v velikih stiskah. Zato je vodstvo začasno sklenilo sledeče:

1. Dolg se zadaj ne more poplačati.
2. Predsednik se pooblašča, da izposluje pri tiskarni vseeno znižanje dolga na 6000 K, ki se naj obrestuje vsaj po 5%.

3. Pri seji upravnega odbora, oziroma delegaciji je delati na to, da to pereče vprašanje korenito regulira, ker tako, kakor je dosedaj ni mogoče več nadaljevati.

4. Priloge v „Učit. Tov.“ je omejiti do skrajne meje.

Te sklepe je upravni odbor v svoji seji dne 7. aprila potrdil. Tudi „Učit. tiskarna“ je omenjene pogoje sprejela in je torej ta zadeva saj zadaj povoljno rešena.

Vodstvo šole „Družbe sv. Cirila in Metoda“ na Muti je prosilo, da se ji prepuste brezplačno stari letniki „Zvončka“. Enako prošnjo je vposlala tudi čitalnica v Hrastniku.

Obema prošnjama se je — kolikor je bilo mogoče — ugodilo.

Upravniku „Učit. Tov.“ tov. Andr. Rapetu, se je dovolilo za uravnava računskih knjig 30 K nagrade.

Banki „Slaviji“ se je vposlali poziv, da nemudoma izplača drugo polovico provizije od učiteljskih zavarovanj.

Pri odkritju spominske plošče in spomenika nepozabnemu tovarišu Al. Strmšku je zastopal „Zavezo“ upravni odbornik tov. Gnuš.

Ustredni spolek jednot učiteljskih v kraljestvu Češkem je vložil na državno zbornico prošnjo, da se učiteljišča preosnujejo in razširijo v dosego višje izobrazbe učiteljstva na pet letnikov. To peticijo je podpirala tudi naša „Zaveza“.

C. kr. deželna vlada je povabila „Zavezo“, da se udeleži posvetovanja glede sestave komiteja za šolsko-higienični kongres, ki bo v Parizu leta 1910. Predsednik Jelenc je bil pri tem komiteju izvoljen za tajnika.

A. Rapetova knjiga „Dane“ se je razposlala v 1000 izvodih šolskim vodstvom in posameznikom. Vezava stane od komada po 23 vin.

J. Slapšakova knjiga bo ilustrovana. Ilustracije bodo stale 100 K, zato pa odstopi pisatelj pristojno mu pisateljsko nagrado polovico „Zavezi“, drugo polovico pa „Učiteljskemu konviktu“.

„Deutsch-östr. Lehrerbund“ je povabil predsedništvo, naj se udeleži posvetovanja zaradi regulacije učit. plač. Ker je vabilo prepozno prišlo, se predsednik posvetovanja ni udeležil, pač pa je prosil, da se ga obvesti o sklepih, ki so se storili, kar se pa doslej še ni zgodilo.

A. Peskove predloge glede izboljšanja učiteljskih plač je „Zaveza“ prejinslej vsekdar izvajala in ne pride ta zadeva z dnevnega reda, dokler ne bo ugodno rešena.

Drugače pa je z drugimi predlogi, ki so se stavili. Nepobitno dejstvo je, da imamo raznih društev že več kot dovolj. In kdo dela pri njih? Navadno vedno ene in iste osebe, ki so dostikrat tako preobložene s takim delom, da jim ne preostaja nikakega prostega časa, ali pa moraje eno ali drugo delo zanemarjati. Glede ustanovitve društva „Šola in dom“ je bilo vodstvo mnenja, da nima za sedaj življenske moči in bi pri naših razmerah nikakor ne uspevalo. Niti toli potrebnega in zaželenega „Konvikta“ ne moremo še oživotvoriti, dasi se zanj najintenzivneje dela že leta in leta. Ravno tako je tudi s predlogom glede ustanovitve „Pripravniškega doma“. Takega društva bi učiteljstvo samo ne moglo vzdrževati, ker je pri sedanjem svojem slabem gmotnem stanju itak preobloženo z raznimi društvenimi in narodnim davkom. Na druge se pa — kakor znano — ne moremo mnogo zanašati. Zato je bilo vodstvo mnenja, da za zdaj ne kaže ustanavljati novih društev. Sicer je pa „Zaveza“ drage volje pripravljena preskrbeti potrebna pravila in drugo potrebno, ako žele kje ustanoviti tako društvo.

Tovariš Pesek je predlagal tudi ustanovitev pomožnega sklada v podporo obolelim učiteljem in učiteljicam. Tudi tega predloga nismo mogli uresničiti, ker smo tudi glede tega vprašanja mnenja, da je neizvršljivo. Vsi dosedanji enaki poizkusi (n. pr. pri „Zvezi slov. gasilnih društev“, pri „Društvu slov. učiteljic“ itd.) so se izjalovili. To bi bil velik aparat, ki bi več stal, nego donasal. Ne dalo bi se kontrolirati, kdo je podpore bolj potreben, in po dosedanjih izkušnjah se pripetijo večkrat nelepe zlorabe. In kako bi bilo s prispevki? O tem bi lahko mnogo povedal iz svoje izkušnje tov. Fr. Trošt z Iga. Sicer je pa znano, da dobi vsaka učiteljica in vsak učitelj zaradi bolezni primerno denarno podporo od deželnega šolskega sveta.

„Učiteljsko društvo za Trst in okolico“ je sprejelo predlog tovariša I. Vrščaja, naj „Zaveza“ na kompetentnem mestu deluje nato, da se bosta v učiteljsko pokojnino všteli tudi dve provizorični službeni leti. Sicer je ta točka že davno v našem program, kadar gre za regulacijo učiteljskih plač, vendar bomo še posebe porabili priliko, ko bo kaj upanja, da bo državni zbor redno zboroval, da izvršimo omenjeni predlog in še posebe opozorimo merodajne kroge, da se za-

Dalje v prilogi.

vzamejo za tako izpremembo drž. šolskega zakona.

Na današnji dan, ko zborujemo tukaj v Mariboru, se slavi v Krapini Gajeva slavnost. „Zaveza“ je poslala na to slavnost brzojavno pozdravilo.

Težak je položaj učiteljstva. Z vseh strani pritiskajo nanje sovražniki, ki mu hočejo moralno in materialno škodovati. Učiteljstvo mora delati na vse strani, da se ohrani. Zato je res žrtev, kar daje učiteljstvo za svoje organizacije — a da vse to žrtvuje sebi v korist, to mu je v zadoščenje.

Zato je pa lahko naša organizacija, ki je zgrajena na naših žrtvah, nam samim v ponos, kakor bodi sovražniku v dokaz, da ne bo nobeno nasilje razbilo naših vrst!

S to ponosno zavestjo stopajmo veseljejši in pravičnejši bodočnosti nasproti! (Ploskanje.)

Predsednik: Otvarjam debato.

Tov. Dimnik: Kar se tiče društva v pomoč obolelim učiteljem in učiteljicam, nisem tega mnenja, kakor pravi poročilo. Predlagam, da se v okvirju „Zaveze“ ustanovi tak odsek in se naj vanj izvolijo tovariši: Križman, Gnus in Dimnik. (Sprejeto.)

Tov. Pulko o kritikuje napade na učiteljstvo v knjigah Dr. sv. Mohorja. (Glej lanske „Večernice“.) Učiteljstvo naj vzame ta večna sramočenja na znanje in naj po tem uravna svoje ravnanja nasproti tej družbi. Podpira naj knjige, ki so šoli in učiteljstvu prijazne.

Tov. Strelec pravi, naj se vedno podarja zahteva po izenačenju učit. plač z 11. do 8. činovnim razredom državnih uradnikov. Tak zakon so sklenili v Bukovini, in ta zakon je sedaj sankcioniran — torej je led prebit!

„Učiteljski Tovariš“

Upravnik tov. Andrej Rapè poroča:

Letošnje moje poročilo bo krajše kakor je bilo lansko leto. Tudi upam, da ne bo debat o tej ali oni premembi našega stanovskega glasila, zakaj pohvaliti moram tovariše, da so se zbudili iz mrtvila in posegli v svoje žepe tako, da je danes gmotni položaj lista relativno dober. (Odobranje.) Ako še ostali dolžniki posnemajo te, ki so se odzvali v letu 1908., potem bo upravnštvo v prihodnjem letu lahko poročalo o dobičku ali vsaj ne o kakem primanjkljaju. (Dobro.) Mislim, če so oni, ki žive v isti mizeriji, kakor tisti, ki se ne zmenijo za svoje obveznosti napram „U. T.“, lahko poravnali svoje, takisto store v kratkem to tudi ti. Listovo upravnštvo bi še od naročnikov imelo terjati skoro 6000 K (lansko leto okolo 13.000 K); neplačanih inseratov pa je bilo koncem leta okolo 4000 K. Vseh terjatev je skoro 10.000 K. Ako bi se poravnala vsa ta vsota, bi bil „Tovariš“ namah brez dolga v tiskarni, ki znaša danes, ko je preteklo že nad polovico leta 1909., okolo 6000 K, in bi imel še prebitka okolo 4000 K. Omeniti mi je še, da je veliko pripomogel k temu stanju ukrep, da izhaja „Tovariš“ kar največkrat mogoče brez priloge. Upam, da se strinjate tovariši s tem, zakaj če ima celo prilogo, stane to upravnštvo vsak teden nad 100 K več.

List se tiska sedaj v 1400 izvodih in ima naročnikov na Kranjskem 511, na Štajerskem 376, na Primorskem in v Istri 230, na Koroškem 13, na Hrvaškem 11, na Češkem 13, v Bolgariji 1, v Srbiji 4, na Ogrskem 2, na Nižjeavstrijskem 19, v Galiciji 2, na Moravskem 5, v Bosni 3 in v Dalmaciji 3. (Skupaj 1191.) Med temi je seveda nekaj brezplačnih izvodov in v zameno. — Učiteljski ljubljanski dobivajo po 100, v Mariboru po 10, v Kopru po 20 in v Celovcu po 5 brezplačnih izvodov. V poslovnem letu 1908. je priraslo skoro 200 naročnikov.

Končno še nekaj! Tovariše, ki so še na dolgu, vljudno prosim, naj poravnajo svoje obveznosti. Znamke za terjalna pisma stanejo. Morda bi ganilo tudi koga, če povem, da je terjanje upravnštvu tako neljubo, da bi rajši držal klofuto kot pisal terjalno pismo. Tisti, ki sem jih terjal morda precej strogo, pa naj mi oprostite; saj vedo, da sem storil samo svojo dolžnost.

Omenjam še, da bi prihodnje leto ne bilo poročilo tako ugodno, če se še ostali ne odzovejo, zakaj list je plačati za vsako številko in za vsa leta, torej se dolg vedno množi, če upravnštvo nima denarja, da bi sproti pokrivalo stroške.

Poročilo se odobri, ko se še sprejme Peskov nasvet, da je tudi dolg lahko odplačevati potom socialnih odsekov.

Račun „Popotnika“ za leto 1908.

Upravnik tov. Fr. Lužnar poda račun. (Glej med inserati.)

Račun „Zvončka“ za leto 1908.

Upravnik tov. L. Jelenc poda račun. (Glej med inserati.)

Račun „Zaveze jugoslovanskih učiteljskih društev“ v letu 1908.

Blagajnik tov. Fr. Lužnar poda račun. (Glej med inserati.)

Razvije se debata. Vanjo posežejo tovariši: Toman, Fr. Brinar, Petrič, Črnagoj in Pulko. Naposled obvelja Črnagojev predlog: V bodoče naj se prijavi v vsi računi 14 dni pred skupščino v „Učit. Tovarišu“, za skupščinarje pa se naj napravijo ponatiski.

Poročilo pregledovalcev računov in volitev novih.

V imenu pregledovalcev računov poroča tov. A. Germek (Trst), ki pravi, da so vsi računi in knjige v najlepšem redu. Predlaga absolutorij blagajniku in listom. (Sprejeto.)

Na predlog tov. Vilka Rusa se izvolijo dasedanji pregledovalci računov, ki so tovariši: Anton Germek, Ferdo Juvánc in Karel Kveder.

Določilo doneskov.

Blagajnik Fr. Lužnar predlaga, da se plača tudi vnaprej od vsakega pravega člana po 1 K, od podpornih članov pa nič. — Na vprašanje tov. Rajšpa, za kake člane je smatrati prov. učitelje, odgovori predsednik, da za prave. Tov. Janko Toman govori po naročilu svojega okr. društva za znižanje članarine, takisto tov. Ivan Petrič tudi v imenu svojega društva. Pri glasovanju obvelja poročevalčev predlog.

Prihodnja skupščina.

Na predlog tov. A. Grmeka (Trst) sklene delegacija, da se vrši XXII. skupščina prihodnje leto meseca avgusta tikoma pred kongresom slovanskega učiteljstva v Krakovem.

Volitve.

Volitve vodstva — po novih pravilih za tri leta — se izvrše po listkih.

Pred volitvijo poroča predsednik, da dosedanji tajnik, tov. Dragotin Česnik, zaradi obilice drugih poslov ne more več sprejeti zopetne izvolitve. — Delegacija mu izreče zahvalo in priznanje za mnogoletno požrtvovalno in nesebično delovanje.

V vodstvo so voljeni: predsednik L. Jelenc (burno odobravanje in ovacija), tajnik Andrej Rapè, blagajnik Fran Lužnar.

Volitve upravnih odborov se izvrše z vzklikom, in sicer so voljeni za Štajersko: Jos. Mešiček, Anton Gnus in Ignacij Šijanec; za Primorsko: Ignacij Križman, Anton Berginec in I. Sabadinova; za Kranjsko: Jakob Dimnik, Ivan Šega in Vilibald Rus.

Predlogi in nasveti.

Tov. E. Gangl poda poročilo o seji odbora „Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji“. Delegacija vzame poročilo z odobravanjem na znanje.

Isti govornik sporoči delegaciji resolucije, sprejete na abiturientskem sestanku abiturientov in abiturientk vseh slovenskih učiteljskih, ki se je vršil dne 1. avgusta 1909 v Mestnem domu v Ljubljani in kjer je Gangl zastopal „Zavezo“.

Resolucije se glase:

Učiteljski abiturienti, zbrani na sestanku dne 1. avgusta t. l. v Mestnem domu v Ljubljani,

1. so, pregledavši učiteljske organizacije, spoznali nujno potrebo, da „Zaveza avstr. jugosl. učit. dr.“ intenzivneje seznanja svoj naraščaj s težnjami stanu kakor organizacije same;

2. so uvideli nujno potrebo, da se okr. učiteljska društva pospešujejo v toliko, da se bodo redno prednašla mesečna predavanja, in sicer ne samo z ozirom na stanovska vprašanja, temveč na splošna življenska vprašanja, v kar naj „Zaveza“ posreduje za pridobitev predavateljev;

3. so spoznali nujno potrebo, da prične „Z. avstr. jsl. uč. dr.“ kar najodločneje delovati na to, da bo stik učiteljstva z učiteljskimi v onih krajih, kjer so slov. učiteljska, kar možno najtesnejši in da skrb i učiteljstvo tamošnjega kraja, da se prirejajo temu dijaštvu znanstvena predavanja, in seznanj učiteljstvo z vsemi aktualnimi vprašanji življenja;

4. so razpravljali o razmerah na koprskem učiteljskem in so spoznali nujno potrebo, da se odpomore neznosnim razmeram in stanju koprskih učiteljskih s tem, da se sedež učiteljskega nemudoma premesti iz Kopra v Gorico; t. j. moški oddelek, in to iz vzroka, da se razširi duševno obzorje in se mu da več prilike za izobrazbo, nego jo ima dosedaj. „Zavezo“ se pa naprosi, da ukrene vse potrebno v dosego teh smotrov.

Resolucije vzame delegacija z odobravanjem na znanje.

Tov. Pesek govori v smislu svojega članka v 32. številu našega lista ter stavi predlog, da se pozivlja učiteljstvo, naj v 5 letih plača 60 K za obrambni sklad Družbe sv. Cirila in Metoda. (Sprejeto.)

Tov. Bertok govori o klerikalizmu v Istri ter izreka ogorčenje proti onim učiteljem, ki kažejo dvojno lice.

Predsednik zaključí zborovanje delegacije ob pol 8. uri zvečer.

Koncert.

Po delegacijskem zborovanju se je napolnil obširni restavracijski vrt v „Narodnem domu“ z domačimi in tujimi gosti, učiteljstvom in drugim občinstvom, ki je prihitelo na koncert „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“. O koncertu samem poročamo prihodnjic.

Sedeži v dvorani so bili do zadnjega razprodani nabralo se je tudi na galeriji in v dvorani na stojišču vse polno občinstva, tako da moremo reči, da je koncert tudi v tem oziru sijajno uspel. Po koncertu se je razvila v dvorani in na vrtu neprisiljena prijateljska zabava. V sijajno razsvetljeni veliki dvorani pa se je vrtel mladi svet ob zvokih mariborske veteranske godbe. Pohvalno je treba omeniti, da so na koncert poslali vsi večji spodnještajerski kraji poleg učiteljstva še tudi druge zastopnike, da pokažejo tako važnemu činitelju kakor je učiteljstvo v narodnem, političkem in kulturnem življenju, svoje simpatije.

Glavno zborovanje.

Glavno zborovanje se je začelo dne 16. t. m. ob 10. dopoldne v veliki dvorani „Narodnega doma“. Navzočih je bilo 600 oseb. Veličasten, dvigajoč pogled po dvorani in galeriji: sami zavedni tovariši, same zavedne tovarišice, obdani z vencem odličnih svojih prijateljev.

Z mirno, imponujočo resnobo otvori predsednik L. Jelenc veličasten zbor. S prepričevalno besedo razvija svoje misli. Burno mu ploska skupščina.

Za Čehe govori Černý, za Poljake Nowak, za Moravane Hejný, za mariborsko Slovenec dr. Vl. Serneec, imenom izvrš. odbora narodne stranke na Štajerskem dr. Vekoslav Kukovec, imenom kranjske napr. stranke dr. G. Žerjav, pozdrave Rusov sporoča tov. Mohletova, za Zvezo nar. društev Pesek, za nar. radikalno dijaštvo cand. iur. Weixl.

Slavnostna referata sta imela dr. Pivko in Gangl, ki sta bila sprejeta z velikanskim aplavzom. Glavno zborovanje je trajalo do ene ure. — Po zborovanju je bil banket. O vsem tem poročamo prihodnjic natančneje.

Tovariši abiturienti!

Bliža se čas, ko boste prosili za učna mesta na Kranjskem. Vem, da marsikdo želi ostati v svoji domači deželi, dasiravno sliši dan na dan, kako slabo se godi učiteljstvu. Že dlje časa služim v tej kronovi, ki je na žalost cele države in „kjer bratoljublja so strti altarji“ in vsako leto se spominjam v tem času mladih tovarišev, ki silijo in prosijo za mesta, na katerih gotovo ne bodo srečni,

Od tedna do tedna pričakujem, da se oglasi kak starejši tovariš v našem listu in posvari mlade tovariše pred to deželo Liliputancev.

Ker ni glasu, vas tem potom svarim jaz in prosim: Ne na Kranjsko! Bojkotirajte to

deželo, ki je po svojih ljudskih zastopnikih do največjih krivic sovražna šoli in učiteljstvu. Do našega dež. šol. sveta nima noben učitelj več zaupanja, tudi najčistejši ne! Ta oblast je zmožna storiti vse, da koga uniči in ne pozna ne cerkvenih ne državnih postav.

Učiteljstvo ji je politički sovražnik, ki ga je treba vkljub Kristovim naukom in vkljub državnemu zakonu, da je vsak državljan lahko svobodnega političkega prepričanja, uničiti. — Tudi kdor čuti v sebi moč, da bo lahko vse to potrpel in se protivil krivicam, naj si le misli: Krivično in zahrbtno orožje premaga največjega junaka.

Povem vsem že naprej, da s temi ciganskimi plačami ne boste nikoli in nikjer izhajali. Kdor nima vsako leto od doma par stotakov, naj računa kar naprej z dolgovi. A ko boste uvideli, da se mučite zastoj in vam drugi še podirajo, kar vi zidate — potem ste z zadovoljnostjo in s srečo pri kraju.

Pojdite na Štajersko, Goriško ali tudi na Koroško, magari v Abesinijo ali kam drugam — le na Kranjsko ne! Naj vas ne motijo razne obljube ali upanje, da se razmere izboljšajo! Če se par let ne oglasi skoro noben prosilec za Kranjsko, potem se zna kaj izpremeniti, a dokler bodo videli, da dobivajo dosti krme, se bodo še veselili svojega nečloveškega delovanja. Le v nesrečo ne!

V vsakem drugem stanu boste imeli mirnejše življenje kot pri nas. Koliko učiteljskih gre dandanes v druge stanove, n. pr. k vojaku, k pošti, železnici itd. Išcite si sreče kjerkoli, povsod jo boste našli prej kot v našem stanu; krive so vsega tega naše „krščanske“ razmere.

Badoveden sem in pazil bom, koliko odmeva bodo našle te dobromisleče vrstice. Če dosežejo svoj namen, jih bom vesel jaz in blagrovali jih boste tudi vi.

Podpisal bi se s polnim imenom, a vem, da bi me naš pravicoljubni dež. šol. svet nagradil za to s kako občutljivo kaznijo.

Dobroželeč tovariš.

Klerikalizem in šolstvo.

Da se pri nas za šolstvo prav nič ne stori, je že stara stvar. Glavna ovira temu je satanski klerikalizem. Le nekaj primerov: V nekem kraju je bilo vse prebivalstvo za to, da se zida prepotrebna šola. Kmalu nato pa je bilo v „Domoljubu“, da šole najmanj deset let še ni treba in da so stroški preogromni. Ljudstvo je takoj soglašalo s tem, ker je vedelo, da so „gospod božji poslanec“ to pisali. In ostalo je vse pri starem, zakaj „gospod so pisali“ in „božja beseda“ se mora poslušati.

Sploh kjer gre za razširjenje kake šole, imajo glavno besedo „gospodje“. Boje se namreč — pouka. Kakor naraste šola za en razred, je več ur veronauka — plače pa nič več. In to je hudo.

Pa tudi to je: Šola stane denar in lahko bi se „ofrom“ kaj poznalo. Kam gredo vsi ti „ofri“, se ne ve, ker ni nikjer kontrole. Vem za slučaj, ko je zmanjkalo nekaj precej cerkvenega denarja in župnik, ki je odšel od tam, ga je kar na tihem vrnil, ko se je prišlo na sled „primanjkljaju“. Vsi ljudje dotične fare vedo to — pa seveda o „gospodih“ se mora molčati.

Kako daleč smrdi gniloba naših ljudskošolskih razmer se vidi iz tega: V nekem zasedanju državnega zbora je poslanec Ignacij Žitnik na dolgo in široko govoril v zbornici o slovenskem vseučilišču v Ljubljani. Neki poslanec — Nemeec — menda prav tam z Gor. Avstrijskega, pa je rekel vmes nekake tako: „Vi Slovenci, skrbite najprej za ljudsko šolstvo, potem šele govorite o vseučilišču“.

To je stalo tudi v „Slovencu“. Rekel bi še marsikaj k tem besedam — a vem, „kdor zaničuje se sam...“

Resnicoljub.

Razliti žolč.

Zgodilo se je, kar se je moralo zgoditi: Terseglavu se je razlil žolč! — Čital je Ganglove resolucije z naše skupščine v Mariboru, potem je pa napisal v „Slovencu“ v terek to-le grozovito reč, ki jo ponatiskujemo vsem pobožnim ljudem v pouk in zabavo: „Puščoba in žalost se te dni vlačí po Mariboru — brez običajne

reklame so se v njem zbrali največji betežniki na slovenski zemlji, liberalni učitelji. Kje so pač tisti časi, ki so ti don Kišoti kranjskega liberalizma ponosno jahali svobodomiselnost, rožinanto, odpravljali dogme, slovenskemu ljudstvu s svojimi govori v duhu odpirali glave in vanje vlivali papirnate toke svoje gostotekoče modrosti? Danes veje mrz in zija dolgočasna melanholija iz podrtin Ganglovega Jeruzalema; prazni meh liberalno-učiteljske frazarije, prej napihnjen po protekciji višjih oblasti, se je zgrbančil. Danes liberalni učitelji samo še tožijo in ogledavajo drug drugega rane. Tovariš Pesek, ki je pred leti v ljubljanskem „Narodnem Domu“ oznanjal, da bo slovensko ljudstvo skoraj raztrgalo rimljanske verige, zdaj kranjskim kolegom pripoveduje, kako krvavo je bil liberalni učiteljski agitatorični štab pri zadnjih štajerskih volitvah tepen, kranjski pa se saj s tem tolažijo, da so bili že večkrat. Slovenska javnost se za zborovanje Zvezarjev še nikoli ni tako malo brigala kakor letos in celo poročila o „skupščini“ v „Narodu“ in „Narodnem Dnevniku“ se beró kakor tista Jenkova o mačku, ki se je obesil. Zato se kaj smešno slišijo tiste štiri Ganglove resolucije, ki pravijo, da 1. Del. zborovanje najodločnejše protestira proti persekuciji sloven. učiteljstva na Kranjskem, ker je to protizakonito in demoralizujoče ter učiteljstvu moralno in materialno škoduje. 2. Izreka tovarišem, ki so bili iz politične strasti klerikalcev disciplinirani, svoje simpatije, občudujoč junaštvo, s katerim prenašajo preganjanje. 3. Pozivlje učiteljstvo, naj ostane čistega značaja, ob katerem se razbija vsak terorizem. 4. Pozivlja vse poklicane korporacije, naj na podlagi državnega osnovnega in šolskega zakona čuvajo materialni in moralni položaj učiteljstva. — Zdaj se bo pa svet podrl, kranjski deželni šolski svet se bo razpustil in „preganjanje“ učitelji bodo dobili posebne dosmrtné „persekucijske“ doklade. Kajti — Gangl je govoril, Zevs je zagrmel. Liberalni učitelji sami ne verjamejo, da bodo njihove mariborske punktacije zamogle zakonite zastopnike in zastope slovenskega ljudstva odvrniti od objektivnega postopanja po besedilu in duhu zakona, niti si ne morejo domisljati, da jih bo slovensko ljudstvo drugače gledalo in njihovo delovanje drugače sodilo, kakor je dozdaj. Slovensko ljudstvo hoče krščanskih učiteljev, ki bodo ljudski naraščaj izobrazevali — svobodomiselní hujskači ne spadajo v šolo. Zato bi bilo veliko bolje, če bi bili liberalni Lazarji v Mariboru sklenili svoj testament, ne pa širokoustne resolucije, za katere se ljudstvo zmení manj kot za lanski sneg.

To je tako nesramno, tako neumno, pa tako zavito obenem, da bodo vsi skupščinarji prišli do prepričanja: klerikalizem se imenuje kanaliža! — Vseh klerikalnih Jobov, gnilih od klerikalnega smrada, bo prej konec, nego pa Peska in njegovih somišljenikov in njegovega dela — tistega Peska namreč, ki se je iz njegove bolezni pred leti delal norca isti Terseglav, ki ima danes drzno čelo, da provocira nas! Ako nas hoče imeti, smo zmeraj pripravljeni, da dokazemo hinarvstvo in farizejstvo! Morda nas razume!

Kar se Gangla tiče — bodi tudi nebeški Zevs pomirjen! Gangl je storil samo svojo dolžnost in jo bo tudi v bodoče, če Terseglav stokrat uide iz semenišča in se oženi z učiteljico! Sicer pa: Ako je komu ljubo, baviti se z garjami, naj pove kaj več!

Zahtevajte „Učiteljskega Tovariša“ v vseh lokalih, kamor zahaja učiteljstvo!

Učiteljstvo na Tirolskem.

„Soča“ piše:

Tirolska je ena najbolj klerikalnih dežel v Avstriji. Tu sta si dve katoliški stranki v laseh, krščansko socialna in klerikalna, in razni pastirski listi ne morejo ublažiti tega spora. Letos obhaja Tirolska stoletnico junaških bojev svojih dedov. Ves svet je občudoval pred 100 leti hrabrost tirolskih kmetov, ki so uničili s cepci, motikami in sekirami vero v nepremagljivost Napoleonove armade.

Sijaj teh slavnostnih dni pa temni žalostno stanje ljudske izobrazbe. Učitelji na Tirolskem, nositelji in posredovalci kulture, ječe še vedno v najhujši bedi. Že trideset let pričakujejo zaman, da se jim slednjí vendar da

to, kar obljublja § 55. drž. šol. postav. To je star časten dolg dežele in torej tudi častna dolžnost poravnati ta dolg. Toda vse vzdihovanje stradaljočih učiteljskih rodov, vse prošnje ne ganejo deželnih očetov. Pogrubosne posledice take brezsrčne politike klerikalnih poslancev ne izostanejo in tudi niso izostale.

Mnogo boljnih učnih oseb je iskalo in dobilo tudi službo v drugih kronovinah. To izseljevanje in pomanjkljivi naraščaj sta kmalu provzročila občutno pomanjkanje učiteljskih oseb. Toda namesto da bi se prišlo temu v okoliščinah pravične ureditve učiteljskih plač, se je uvedlo šole za silo, pri katerih se je izročilo hlapcem in pastirjem otroke v vzgojo in nastavilo se je še več nun kot pa učiteljic, ker so nune kakor prej omenjeni učitelji za silo ne samo cenejše, marveč one delujejo tudi v klerikalnem smislu izborno. Na ta način je prišlo ljudsko šolstvo na Tirolskem do roba propada. Krajne šolske svete dirigira samovoljno domači duhovnik, ki tudi skrbi pod pretvezo, pomagati kmetom, da se ne skrajšajo šestmesečne počitnice otrokom zadnjih štirih šolskih let, tako da se otroci v tem času popolnoma podivjajo.

Take razmere so pravi škandal za kulturno državo in za dvajseto stoletje, in te razmere koreninijo le v prizadevanju ukloniti šolo in učiteljstvo pod težki jarem klerikalizma, da ostane ljudstvo na oni nizki duševni stopnji, ki zagotavlja klerikalni stranki moč in veljavo.

Pri nas je v tem oziru boljše. Tirolskih šol za silo ne poznamo in tudi redovniške šole se ne šopirijo po deželi. Vse drugače je pa na Kranjskem, odkar je prišla klerikalna stranka do večine v deželnem zboru. Tam trpi učiteljstvo pod strahovlado klerikalnih mogotcev. Vseh sredstev se poslužujejo klerikalci na Kranjskem, samo da ugonobe napredno učiteljstvo.

V kranjskem dež. šol. svetu so trije duhovniki, med temi obče znani dr. Lampe, nadalje učitelj Jaklič in profesor Jarc, potem dr. Šusteršič, torej 6 klerikalnih zastopnikov, 5 vladnih udov in 1 naprednjak. V primeroma kratki dobi so prestavili nadučitelja Janka Žirovnika iz Št. Vida pri Ljubljani v Borovnico, nadučitelja Potokarja iz Št. Lovrenca na Dolenjskem v Banjaloko ob hrvaški meji, nadučitelja Grmeka iz Sore v Komendo, nadalje učitelja Silvestra iz Črnega vrha in Fabina iz Jesenic v zapuščene kraje, nadučitelja Perkota k Sv. Lenardu visoko v škofjeloških hribih, nadučitelja Pikla iz Mirne peči itd.

Skoraj v vseh teh slučajih so bili premeščeni učitelji iz krajev blizu Ljubljane, ob kski železniški progi, sploh iz krajev, kjer so lahko skrbeli za nadaljno izobrazbo svoje dece, v zapuščene, od središča oddaljene kraje. In gotovo so ti izkušeni nadučitelji osiveli ne samo pri delu na šolskem polju, ampak tudi pri svojem izvenšolskem delovanju v prid kmetiškega stanu, in marsikateri se lahko ponaša z večjimi uspehi kakor pa deset kaplanov, na katere izjave in pritožbe se sklepa v deželnem šolskem svetu o usodi naprednih učiteljev.

In ali se je čuditi, ako pri takih razmerah žrtvuje kak učitelj pri pogledu na svojo nedolžno deo in v skrbi za svoje sedanost in bodočnost svoj značaj in prestopi k „Slomškarjem“? Proti toku je težko plavati, in kdor poizkuša, se mu zna zgoditi, da ga požre klerikalni vrtinec. Ne, skoraj se jim ni čuditi! Čuditi pa se je klerikalni stranki, onim duhovnikom, ki sede v kranjskem deželnem šolskem svetu in ki so namestniki onega, ki je povsod propovedoval ljubezen do bližnjega in do sovražnika, in posebno pa še deželnemu poslancu in nadučitelju Jakliču, ki nastopa proti svojim kolegom.

Približno enake razmere lahko nastopijo tudi pri nas, ako zmaga klerikalna stranka pri prihodnjih deželnozbornih volitvah. Saj poznamo srd naših klerikalcev ne samo proti učiteljstvu, ampak tudi proti šoli. Učiteljstvo je izpostavljeno in bi v prvi vrsti čutilo udarce in mogočno pest klerikalnih zmagovalcev. In take razmere kakršne so na Kranjskem, kakršne lahko nastopijo eventualno tudi pri nas, so le priprava, da pridejo v naše dežele popolnoma tirolske razmere, in slovenski učitelj bo potem lahko zadovoljen, ako ga bo povabil domači dukovnik trikrat na leto k sebi v farovž na boljše kosilce, da mu poplača njegov trud pri orglanju, v mežnariji, na svojem vrtu itd.

Socialni tečaj, kos ljudskega vseučilišča.

Tak tečaj priredé od 8. do 12. sept. t. l. v Celju „Zveza narodnih društev“ s sodelovanjem soc. odseka „Zveze slov. štaj. učiteljev“. — Vljudno se vabijo učitelji in učiteljice iz vseh slov. pokrajin, da se ga kar v najobilnejšem številu udeležé.

Program je, v kratkih besedah povedano, sledeči: 1. dan: „Narodna vzgoja odrasle mladine in nje organizacija.“

2. dan: „Politiška in gospodarska vprašanja.“

3. dan: „Javno in špécialno društveno življenje.“

4. dan: „Narodno obrambno delo.“

Vsak dan predava po 4 do 5 predavateljev. Pridobljene so izvrstne moči, kakor: dr. Žerjav, Gangl, dr. Prijatelj, dr. Grošelj itd.

Stroški slušateljev in slušateljic bodo minimalni, stanovanja večinoma brezplačna. Natančen program, daljši oklic prihodnjí.

Prijave je pošiljati na naslov: „Zveza narodnih društev“, Celje, Rotovška ulica 12.

Dne 8. septembra je gledališka predstava „Slepa ljubezen“; 12. sept. popoldan v vsem „Narodnem domu“ velika narodna slavnost v velikem obsegu.

K obilni udeležbi vljudno vabi za odbor A. Pesek, t. š. predsednik „Zveze narod. društev“.

Iz naše organizacije. Štajersko.

Učiteljsko društvo za brežiško-sevniški okraj je zborovalo dne 4. julija t. l. v Sevnici ob naravnost velikanski udeležbi. Razen udov obeh učiteljskih društev so se tudi udeležili zborovanja tov. Gradišnik kot zastopnik celjskega učit. društva in tovariši laškega učiteljskega društva pod vodstvom tovariša Gnusa.

Zborovalce je sprejela v šoli hčerka tovariša Mešička ter jih obdarovala s prekrasnimi šopki.

Zborovanje se je pričelo ob pol 11. uri. Ko so se prečitali dopisi, je predaval g. prof. Lavtar o svoji novi metodi računstva. Hvaliti ga bi bilo brezpomembno. Delo kaže moštra Zborovalci so z napeto pozornostjo poslušali strokovnjaško predavanje do konca. Tovariš predsednik se je nato presrčno zahvalil gospodu predavatelju. Zborovalci so mu zaklicali trikratni „Živio“.

Dnevni red prihodnjega zborovanja, ki se vrši dne 7. novembra t. l. na Vidmu, je sledeč:

1. Poročilo o glavnem zborovanju „Zaveze“ in „Lehrerbunda“.
2. Kmetijstvo in šola.
3. O novih zvezkih.
4. Poročilo tov. Tominea in Črnelča: „Kako je treba postopati pri izpraznjevanju šolskih prostorov ob priliki ognja.“

V društvo je vstopila gdč. Štarkl iz Sevnice.

Kot delegati za glavno zborovanje „Zaveze“ so bili izvoljeni: H. Bračič, Št. Schelligo, S. Gajšek, Iv. Knapič in Fr. Vadnal.

Po zborovanju je bil skupen obed Vrsto napitnice je otvoril tov. Knapič, ki je napil g. prof. Lavtarju. Tov. Mešiček je nazdravil tov. Gradišniku kot zastopniku celjskega učit. dr. ter udeležencem laškega uč. dr. pod vodstvom tov. Gnusa.

Hitro je pretekel čas in treba se je bilo ločiti. Edino, kar imamo učitelji na deželi, so zborovanja, na katerih si drug drugemu potožimo križe in težave. Na ta način si človek olajša srce ter gre na novo pokrepan na delo, v svesti si lepše bodočnosti. —r—

Srednješolski vestnik.

** V VIII. činovni razred je pomaknjen Fran Žnidaršič, profesor na goriškem državnem gimnaziju.

** Iz srednješolske službe. Profesor na državnem gimnaziju v Novem mestu Bogomil Remeč je dobil dopust za l. 1909/10, da prevzame vodstvo dvorazredne slovenske trgovske šole v Ljubljani. Na njegovo mesto pride za čas dopusta suplent dr. Milan Šerko.

** Slovenske šolske knjige. V zadnji seji deželnega šolskega sveta kranjskega je predlagal prof. Jarc, naj poskrbi deželni šolski svet, naj se vendar že enkrat reši vprašanje o slovenskem pravopisu, ki dela zdaj na šolah toliko zmešnjave. Čuje se, da akt o Levčevem slov. pravopisu leži že deset let nerenen v naučenem ministrstvu. Dalje naj poskrbi dež. šolski svet, da se spiše na

podlagi odobrenega pravopisa nova kratka „Slovenska slovnica za srednje šole“, ker je Sketova preobširna in nerabna.

Kulturno delo.

+ Dve novi knjižnici ustanovi „Prosveta“ na Koroskem, in sicer v Št. Jurju in v Čačah v Ziljski dolini.

+ „Prosveta“ ustanovi še ta mesec v Čepļah na Kočevskem javno ljudsko knjižnico. To bo peta knjižnica na „nemškem“ Kočevskem.

Politiški pregled.

* Volilne priprave obeh laških strank na Goriškem se vrše z mrzlično živahnostjo. Posebno prišasti Pajerjeve stranke so na delu, kakor še nikdar pred nobeno volitvijo. Odpirajo se vsi vijaki in vidi se, da gre takrat tej stranki za življenje.

* Bosanska deželna ustava. Iz Sarajeva poročajo, da se utegnejo vršiti volitve za bosanski deželni zbor šele v aprilu prihodnjega leta. — Državno finančno ministrstvo je poslalo pred par meseci načrt ustave avstrijski in ogrski vladi. Avstrijska vlada je ugovarjala proti nekaterim točkam ter vrnila načrt, zahtevajoč potrebna pojasnila. Te dni je skupno finančno ministrstvo vrnilo revidiran načrt. Vlada se prizadeva ustreči zahtevam bosanskih Srbov, ki so jih razložili v memorandumu, ki se ga svoj čas izročili skupni vladi.

* Račuhova vlada — specialiteta korupcije. Iz Zagreba pišejo dne 5. avgusta: Današnji „Pokret“ objavlja tiskano okrožnico na vse učitelje Frankove stranke, podpisano od predsednika „Starčevićevega kluba“ (Frankove stranke) Klementa. Ta okrožnica pozivlja učitelje, naj vse prošnje za premeščenje ali za boljša mesta, z navedbo kraja in službe, kamor želijo, obenem vsaj dve kroni za rečni učiteljski klub, kakor tudi kak znesek za volilni fond Frankove stranke določijo podpisancu, ki jim potem na vladi preskrbi zaželeno mesto! — „Pokret“ po pravici označuje to postopanje vlade kakor vice korupcije. To pa tembolj, ko hoče biti Frankova stranka še vedno najopozicionalnejša vseh strank. Ta objava v „Pokretu“ zbuja povsod velikansko senzacijo.

* Grof Tolstoj se udeleži glasom poročil iz Petrograda osebno mirovne konferenci v Stockholmu.

* Črna gora. Govori se, da nameruje knez Nikolaj sebe proglasiti kraljem, in Črno goro kraljevstvom. Dunajska „Zeit“ meni, da to ne bi bržkone dovedlo do nikakih komplikacij, ker proglašenje Črne gore za kraljevstvo ne bi bilo naperjeno proti nikomur, ampak bi bilo to proglašenje le privatna želja kneza Nikole, čemur bi se bržkone ne upirala nobena velesila. O priliki tridesetletnice vladanja si je bil nadel knez Nikolaj naslov „kraljevsko visočanstvo“, a ne bi bilo gotovo nikakega razloga, da bi se velevlasti uprle, ako bi se hotel o priliki petdesetletnice proglasiti kraljem. — Tako poroča dunajska „Zeit“. Najnovejša poročila pa demantejuje to vest. Tudi mi mislimo, da bi ne imelo to nikakega pomena. Kako korist bi imel črnogorski narod od tega, ako bi se njegov gospodar imenoval kralj namesto knez? — V Bar je došel parnik „Petrograd“ od ruske dobrovoljne flote. — Imel je na krovu velike množine orožja in vojnega materiala. Črnogorski vojni minister Martinović se je podal z več drugimi častniki v Bar, kjer je imel govor, v katerem je poudarjal simpatije in vezi, ki spajajo oba slovanska naroda. Navzoči ruski in črnogorski častniki so sprejeli govor z velikim navdušenjem. Velik del vojnega materiala je že spravljen na Cetinje.

Vestnik.

O letošnji skupščini „Zaveze“ prijavljamo poročilo na uvodnem mestu. Poročilo izpopolnimo prihodnjí z ozirom na koncert glavno zborovanje in banket. Vsi gosti, ki so prisostvovali zborovanju, so se naravnost čudili ogromni udeležbi. Učiteljstvo je s tem pokazalo svoj stanovsko zavest. Namenoma nismo delali v svojem listu posebne reklame za udeležbo, da smo učiteljstvu tako dali priliko pokazati, kako pojmuje svoje dolžnosti do svoje organizacije. Čast takemu učiteljstvu! Sedaj so naše vrste očiščene, takozvana kriza — ki so o nji toliko govorili malodušniki — je za nami in sedaj gremo lepo naprej! Drugi naj romajo, kamor jim drago — mi imamo jasno, začrtano pot pred seboj!

Svojo fino „oliko“, ki smrdi po svinjskem hlevu, kaže zopet „Slovenec“, v št. 185., ko piše o „Zvezi slov. štaj. učiteljev in učiteljic“. Tamkaj vidimo nastalo to-le rezanico skisanih klerikalnih možganov: „Ako se jim ne zdi moderno verovati v dogme, kakor je nedavno neka prva laterna štajerskega svobodomiselnega učiteljstva v stanju kanonske nadelanosti v gostilni dejala, gotovo tudi ni

moderno izključiti take duševne cvetlice, kakor so štajerske liberalno-nemčurske učiteljice iz društva, ki bo brezdvoma od Celja do Kaplanda zaslovelo." — Tisti norec, ki mu je odmerjen svet samo od Celja do Studenca pri Ljubljani, naj si zapomni to, če mu gre še kaj v glavo: Mi bomo začeli izpodbijati klin s klinom! To se pravi: na take sirovosti bomo odgovarjali s tem, da bomo objavljali razne svinjarije. ki so jih uganjali tisti, ki so danes pri „Slovencu“ najbolj v milosti in imajo tudi pri klerikalnih društvih — pevskih! — kako šaržo! To si naj norec zapomni in naj to pove tudi uredniku Terseglavu! Naše potrpežljivosti je konec!

Slomškova zveza zboruje dne 2. septembra na — Brezjah. O poeziji in estetiki govori — dr. Janko Bezjak, ki je svoje dni služboval v Mariboru. Ivan Bregar, nadučitelj v Gornji Šiški, poroča o reformi deželnih šolskih zakonov, prof. Evgen Jarc pa razpravlja o eksperimentalni pedagogiki. Lepe teme — lepi predavatelji. Ker je dotični oklic v „Slovencu“ podpisal tudi Ivan Strukelj, si bomo prihodnje dovolili kratko opazko. Sicer pa že danes: Mnogo sreče, mnogo udeležbe in — roko na srce!

K discipliniranju! Slučaj je nanesel, da je neki naš tovariš govoril z duhovnikom na deželi, ki mu je jel pripovedovati, da je ta in ta učitelj sedaj na vrsti za discipliniranje, in se bo to izvršilo v najkrajšem času. To vest je prinesel dotični duhovnik brezdvomno s shoda v Dubrovniku. — Za daes brez komentara; če bo treba, pa drugič! To boste še strmeli!

Učiteljske v Ljubljani je še danes nemški zavod. Velika večina predmetov se poučuje v nemščini, kar ima za posledico silno nemškutarijo. Dovolj, da vzgaja nemškutarske učiteljice nekdru g z a v o d, zato ni treba, da se vali odpadniška kultura tudi na c. kr. pripravljavalcu. Če so se gimnazije poslovenile, zakaj bi se ne učiteljske? — Razumemo in se strinjamo s „Slovencem“, ki piše tako. — Da bi bila pa nemščina vzrok, „da se najvažnejši predmeti, kakor n. pr. pedagogika, tako s l a b o kandidatom v glavo vcepijo, da razum Rousseaujevega imena, o tej lepi vedi veliko ne vedo“, o tem dvomimo! — Morebiti naj bi se natančneje proučevalo propadanje šolstva in znosnosti v srednjem veku ob premoči krščanstva in duhovščine? Morebiti napredek za Rousseau itd., ki vam je trn v peti? Vemo, kam pes taco meli! Zato pravite: „Notorično je, da se na ljubljanski pripravnici poučuje približno tako, kakor na mohamedanski univerzi v Fezu.“ — Radi bi skvarili še zgodovino pedagogike in izpremenili resnico v laž, da bi bilo vse po vašem kroju preurejeno? „Posledice čuti naše ljudstvo!“ — Seveda, da bi ljudstvo ne prišlo do resnice, bi vam bilo všeč. Saj bi bilo tudi dobro, da bi učiteljstvo ne spoznalo pravega! Preveč izobraženo vam je naše ljudstvo, zato se morate malo več truditi, preden ga o čem prepričate. Tavalno naj bi v temi in se dalo prosto voditi od vas, in z ljudstvom tudi učiteljstvo. „Tako naj se poklicani faktorji zganejo in v prvi vrsti — drugo pozneje — vržejo iz učiteljskega nemški duh, ki veje od zgoraj.“ — Najbrže se je tako sklenilo na shodu v Dubrovniku.

Učiteljska tiskarna. Naročnikom šolskih tiskovin naznanjamo, da **Ročni zapisnik** še ni dotiskan in ga torej ne moremo prilagati naročilom, ki jih že izvršujemo. Pač pa stavimo Ročni zapisnik v račun, ker upamo, da ustrežemo na ta način najbolj šolskim voditeljem, ki predložijo samo en račun kraj. šol. svetu. — Glede **Zirovnikovih narodnih pesmi** javljamo, da izidejo v treh snopičih takoj, ko jih odobri ministrstvo. Kdaj se to zgodi, seveda ne vemo, kar pa naznanimo v „Učit. Tovarišu“ pravočasno. — Šol. voditelje opozarjamo, da si pri naročilih preskrbe podpis predsednika kraj. šol. sveta, sicer so v slučaju, da se ta brani plačati, sami odgovorni za plačilo.

Pozor. Neki učitelj, vračajoč se od Zavezinega zborovanja v Mariboru je pozabil pri izstopu v Celju v vagonu zavitek: 2 metodiki in „Walzertraum“. Nahaja se v „Učiteljski tiskarni“ v Ljubljani. Kam naj pošljemo.

Novi okrajni nadzornik. Dosedanji okrajni šolski nadzornik na Krku, vadniški učitelj Dragotin Pribil, je imenovan nadzornikom hrvaških in slovenskih šol v voloskem okrajnem glavarstvu.

Zveza čeških učiteljskih društev v kraljestvu Češkem je darovala 200 K za Družbo C. in M. v priznanje zaslug mestnega tajnika na Rabu Ivana Tomo Galzigna.

Iz seje c. kr. ožjega okr. šol. sveta tolminskega. Nadučitelj Franc Kašca dobi polletni dopust zaradi bolezni. Nanovo so imenovani: Mavrič za Logje-Robedišče. Likar za Gorje, Faganal za Tolmin, Mozetič za Bovec, Velikonja za Strmec, Trdan za Ravne (na Cerkljanskem), Rasjan za Lazec. Katnik za Novake in Črnigoj za Drežnico. — Premeščeni so: Brezavšček v Ruto, Ivančič Josip v Podbelo, Bensa v Borjano. Pagon v Stržišče, Zavrtanik v Sužid, Volarič na Št. Viško goro, Prijatelj v Tolmin, Mikuž na Grahovo. Rode v Log. Firm v Podbrdo, Jevšek na Ponikol, Perko v Jagrše, Bogotaj v Kobarid, Miklavčič Olga v Idrsko in Kalan v Tolmin. — Dne 7. septembra bo šole prost dan zaradi odkritja spominke plošče Hrabroslavu

Volariču. Isti dan bo treba nadomestiti s prostim četrtkom v oktobru. — Dve učiteljici dobila nagrado. Vzame se v znanje več nakazov. Vse prošnje učiteljice za podelitev službenih mest se zavrnejo.

Na okoliški deški šoli v Celju se je končal pouk v šol. letu 1908/9. koncem julija. Zaradi škrtacije je bila šola zatvorjena od 10. nov. 1908. do 9. januarja 1909, zavoljo česar se je moralo šolsko leto podaljšati za tri tedne. — Ob začetku šol. leta je posečalo zavod 471 učencev, ob koncu pa 409. Med slednjimi je bilo 312 učencev za višji razred, odnosno oddelek sposobnih — med temi z odličnim uspehom 69 — 87 nesposobnih, 24 je bilo neredovanih, 1 učenec pa je med šol. letom umrl. — Zavod je štel 5 def. razredov; 1., 2. in 3. razred so imeli paralelko. — Za gimnazijo je naredilo vzprejemni izpit 14, za meščansko šolo pa 8 učencev. — Poučevali so šolski vodja, 7 učiteljev in 2 kateheta.

Zemljevid „Slovenske Matice“. Pred končno ureditvijo zemljevida, prosim vse prijatelje pravilnega nazivanja naših krajev, gora rek itd., kako se med ljudstvom imenujejo in kako se običajno pišejo sledeči kraji na Štajerskem: Grad, Hörberg (Podsreda); Lehnberg južno od ž. lez. postaje Ribnica ob koroški železnici; Gallenhofen pri Slovenjem Gradu; severno od Drave: Nahrud pri Gornji Kaplji; Wortischberg pri Svičini; Gruschenberg pri Spičniku; Trautenberg pri Lučanah; Altenbach pri Remšniku; Ober-Fahrenbach sev. od Lučan; Karnerberg pri Lučanah; Gersdorf pri Spielfeldu; Lind pri Strassu; Platsch, Altenberg, Zieregg, Steinberg, Ratsch, Sulz, Ottenberg pri Spielfeldu; Bayer, Sterlegg, Olatein, Wuggitz, Haag, Adelsdorf, Wuggau, Kirgelsdorf pri Ivnici; Altenbach južno od Ivnice, Heidenberg sev. od Bistrice ob koroški železnici.

Dr. Fr. Ilešič.

Esperanto in Slovenci. Pogosto se toži po pravici, kako majhen je naš narod, da ga skoraj nihče ne pozna zunaj naših ozkih mej, da je širnemu svetu le malo znana krasota našega jezika, naše književnosti in naših pokrajin. Isto usodo so delili še pred kratkim Hrvatje. Toda oprijeli so se esperanta, začeli so izdajati svoj list in namah je spoznalo čez deset milijonov esperantistov hrvaški narod. Iz vsega sveta dobivajo v zameno časopise, priznalna pisma, vse se čudi krasoti hrvaškega jezika. Njihovo glasilo „Kroata Esperantisto“ piše: „I tako je Esperantom več učenjen prvi korak, da upoznamo svet z našim milom domovinom, s njenim književnim blagom i prirodni joj ljepotama.“ — Skrajni čas je, da se razširi esperanto tudi med Slovence. Naše esperantsko gibanje je zadnji čas napredovalo bolj polagoma, vendar ni počivalo. Pravo življenje pa se bo začelo šele, ko izide slovnica, Zato pozivljemo vse prijatelje našega gibanja, vse, ki žele, da zaslovi naš narod po širnemu svetu, da se naroče na slovnico, četudi ne nameravajo postati esperantisti. Prijave prosimo na naslov: Lj. Koser, Juršinci, Stajersko. — Naša dolžnost je, da podpiramo tudi brate Hrvatje ter naročimo njihov izboren list in pokazemo tako tudi v dejanju jugoslovansko vzajemnost. (Kroata Esperantisto, Zagreb, Boškovićeva ulica 13.)

Črnilo. Velikokrat se čujejo pritožbe zaradi črnila. Sitnosti ima učitelj z napravo in še ni večkrat dobro. Temu nedostatku se odpomore s tekočim ekstraktom črnila. 1 kg ekstrakta da 10 litrov izbornega pisarniškega črnila, do 15 litrov izbornega črnila za šole. Pripravljanje je preprosto. V velik lonec se da dotična množina vode, tudi mrzle, potem se vlije ekstrakt, pomeša in črnilo je gotovo. ki tudi ne pušča dnišča (goščave). 1 kg št. 2 stane 4 K, če se naroči 3 kg. je poslate po poštni prosti. Naroča se pri F. Schüller, Amstetten. Po izkušnji. Tr o š t.

Razgled po šolskem svetu.

— **Dr. Johann Uhde**, znani katoliški učenjak na graškem vseučilišču, doktor bogoslovja, modroslovja in prava, je, kakor dokazuje zadnji „Mir“, Slovenec. Njegov oče je učitelj v Skočjanu v Podjuni in doma iz Solčave v Savinjski dolini, njegova mati je pa Breznikova iz Železne Kaplje.

— **Za poučne izlete** učencev na obrtnih šolah namerava napraviti ministrstvo za javna dela še prihodnje leto posebno postavko.

— **Juridična fakulteta na Cetinjah.** Črnogorska vlada namerava ustanoviti na Cetinjah juridično fakulteto, da se na nji usposobljajo upravni in konzularni uradniki.

— **Protivnanju madžarskih šol na Hrvaškem** prinaša hrvaško časopisje ostre članke in vehementno napada Rauchovo vlado, ki te šole dovoljuje. „Hrvaška“ pr-draga, naj hrvaški sabor, kakor hitro se sestane, sklene zakonsko novelo, s katero se vladi odvzema pravica podeljevanja dovoljenj za drugojezične šole in se ta pravica da izključno saboru.

— **Reciprociteta zagrebškega vseučilišča.** Nemce silno peče vest, da se Slovenci nameravajo zavzeti za reciprociteto zagrebškega vseučilišča. — „D. W.“ že vpije o slabem materialu, ki bi bajte potem poplavlja naša sodišča in zahteva, naj ostanejo „wendokroati“ doma, na „naša“ sodišča spadajo Nemci! Mi vemo,

da uprav glede tega Nemce črevelj tako močno žuli: c. kr. sodniki na naših slovenskih sodiščih naj pomagajo širiti ponemčevanje. V tem jih tudi podpira vlada. Pa zlatih dni bo kmalu konec! Slovanski odpor se čimdalje močneje budi v državi — in enkrat pridemo tudi mi do svojih pravic! Nemške pritožbe pa naj vzpodbujajo naše poslance, da se čimbolj energično zavzamejo za reciprociteto zagrebškega vseučilišča!

— **Šolski uspehi pri nezakonskih otrokih.** Glasom poročila, ki ga je napisal Neme Delitzsch, je pokazalo tozadevno preiskovanje v nemškem mestu Plauen sledeči uspeh: Med 14.184 šolarji je bilo 559 ali 4% nezakonskih. Cenzuriranje po nadarjenosti je bilo pri 8 jako dobro, pri 211 dobro, pri 333 zadovoljivo in le pri 7 nezadovoljivo. Ravnotako se je pokazalo, da je vedenje in pridnost največ teh otrok popolnoma zadovoljivo. Telesno zanemarjenih je bilo samo 28, bolehalih le 61. Te številke so pokazale, da stoji nezakonski otroci mesta Plauen, kar se tiče nadarjenosti, pridnosti, uspehov v šoli in zdravja, višje ko zakonski. To je presenetljivo dejstvo, ki zasluži natančnega raziskovanja.

Raznoterosti.

× **All živali mislijo?** Pod tem naslovom je prijavil indijski podmaršal Tyrell poučen članek v časopisu „Spectator“. Tyrell je imel opico, pred katero je ob neki priliki postavil zrcalo, da bi opazoval, kako se bo žival vedla proti svoji podobi. Opica je seveda mislila, da vidi svojo tovarišico in je skočila za zrcalo, da jo prime; potem pa se je vrnila in se postavila zopet pred zrcalo in nekolkokrat ponovila skok za zrcalo. Končno je pa uvidela, da je njen trud zaman in je prišla na pravo misel. Trduo zroč v zrcalo, je nategnila počasi in tajno svojo roko za zrcalo ter pazila, če bi dosegla tam svojo tovarišico. Ves čas ni obrnila očesa z zrcala. — Nekoč je sedel podmaršal na verandi in čital; opica je bila privezana k steburu na kratki verižici. V tem je prišel vojak z nekim obvestilom in se je postavil pred generalom po vojaško. Opico je zanimala vojaška puška in jo je izkušala takoj doseči. A verižica je bila prekratka. Opica pa si je pomagala. Zgrabila je palico, ki je slonela blizu nje, in je potrkala radovedno ob puškino kopito ter je odložila zopet palico z zadovoljnim obrazom.

× **Buršak in profesor.** Iz Lipskega poročajo: Lepega mavegega večera se je izprehajal po parku fant, očitno akademik in si kratil čas s tem, da je mahal s palico okolo sebe, kakor pri kaki menzuri. Delal pa je to tako neprevidno, da je udaril s palico starega gospoda in ga precej ranil. Ampak ne na misel mu ni prišlo, da bi se opravičil, temveč je gospodu povedal, „da se vsakemu proletarcu ni treba opravičevati“. Gospod je poklical straznika in na komisarstvu se je pokazalo, da je bil ta tako predrzni fant pravnik Boeke in stari gospod profesor pravniške fakultete Marx, ki se je seveda začudil, da prvič vidi svojega „slušateljca“. Seveda je buršak sedaj starega gospoda prosil oprostčenja, ko pa ta o tem ni hotel nič več slišati, je spustil v svet plemenite besede: „Potem jih pa zaslužite par na...!“ Profesor je buršaka tožil zaradi žaljenja časti in sodišče ga je obsodilo na 200 mark globe. Lipska univerza, ki je ravno pri zadnjem svojem petstoletnem jubileju, poudarjala, da je hči praške nemške univerze, pač prav nič ne zaostaja za njo — sirovosti svojihlušateljcev.

× **Dne 15. septembra letos: konec sveta.** To je najnovejša senzacija, ki jo oznanja svojim „vernim“ neka ameriška sekta, ustanovljena od nekega Sandforta, imenovanega „Elija, nekronanega kralja“. Prorok sam je poslal to novico v svet. V sredo 15. septembra torej, točno ob 10 uri 20 minut dopoldne, se bo razpočilo nebo, solnce skoči s svojega vsakdanjega tira in sfrči po svetu bogve kam, luna bo padla z neba, zvezde bodo obledle, zemlja se bo tresla, skale bodo pokale in tudi grmelo bo. Natančno tak bo konec sveta in čisto obnapovedani mianti. Gospod Sandfort je poslal to pretresljivo vest svojim učencem iz Kapskega mesta, kjer se zdaj zdravi, začetkom septembra pa pride sam, če mu boe zdravje kolikaj dopuščalo med svoje sobrate v Shiloh, kjer bodo vsi skupaj na strelah svojih hiš, v belih oblačilih, lorovroce vence na glavah in palmove veje v rokah, zatopljeni v pobožno molitev, pričakovali konec sveta. To vse se bo godilo v sredo dne 15. septembra, začetek točno ob 10. uri 20. minut dopoldne.

× **Dobiček od prometa s tujei.** Statistiki so izračunali, da samo Američani, ki prihajajo vsako leto v Evropo, puščajo v deželah, ki jih obiskujejo, 500 do 600 milijonov. Angleško n. pr. poseča vsako leto okolo 60.000 Američanov, ki potrošijo okolo 100 milijonov. Velik del dobička od prometa s tujei ima Švica zaradi prirodnih lepot. Na leto poseča Švico okolo pol milijona tujecev. Švicarski hotelirji, trgovci, voditelji in železnice zaslužijo samo od 90.000 Angležev, ki prihajajo v deželo, okroglo 90 milijonov kron. Ogromne vsote dobiva od prometa s tujei tudi Riviera, ki jo obiskuje na leto glasom podatkov nekega francoskega statistika okolo 270.000 tujecev, ki so seveda vsi imoviti ljudje, in ker vsak teh potroši povprečno vsaj 1000 kron, se lahko iz-

računa, da zasluži južna Francoska samo od tujecev 270 milijonov kron na leto, ako ne še več.

× **Velikansko imetje Rothschildov.** Neka visoka oseba na Angleškem, ki baje dobro pozna razmere, ceni skupno imetje židovske denarne dinastije Rothschildov, to je privatno imetje članov dunajskih, londonskih, frankobrodskih in pariških panog in imetje tvrčke S. M. p. Rothschild na Dunaju, N. M. Rothschild in sinovi v Londonu in bratov Rothschild v Parizu skupno na 400 milijonov angleških funtov = 10 milijard kron. Od tega ogromnega imetja odpade največi del londonskim Rothschildom, katerih glavar poseduje od leta 1847. dostojanstvo baroneta in ima od leta 1885. v osebi Nataniela Mayer barona Rothschilda kakor lord sedež v angleški gornji zbornici. Vsota dveh milijard odpade na pariško panogo, a najmanje poseduje dunajska panoga, ki ima skupnega imetja le 500 milijonov kron.

Listnica uredništva.

Ker smo danes priobčili celotno poročilo o XXI. skupščini „Zaveze“, smo morali odložiti več stvari, ki jih objavimo prihodnjic.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 1201. Kranjsko. 129 1—1
Na dvorzredni ljudski šoli na Koroški Beli se razpisuje s tem 4. učno mesto s postavnimi prejemki v stalno nameščenje.
Pravilno opremljene prošnje naj se semkaj vlagajo do 30. septembra t. l.
Prosilci, ki v krajski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.
C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici, dne 10. avgusta 1909.

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Slavnemu učiteljstvu in ostalemu občinstvu se priporoča za obilen obisk
gostilna „pri Jurju“
na Dolenjski cesti
(v bližini dolenskega kolodvora).
Priznana izborna vina, dobra kuhinja, lep senčnat vrt, steklen salon.
Točna postrežba, nizke cene!
Z odličnim spoštovanjem
Jurij Marenče,
87 10—6 gostilničar.

VERONIKA KENDA
v Ljubljani
na Dunajski cesti štev. 20
priporoča p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu svojo
veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.
Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumi, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 10 34—32
Postrežba točna in solidna.
Glavna zaloga
A. Slatnarjevih zvezkov.

Naprednemu učiteljstvu!
Vsakdo bodi naročnik učiteljskih listov, ki so:
Učiteljski Tovariš
Popotnik Zvonček
Domače ognjišče
Naša bodočnost.

Račun „Učiteljskega Tovariša“ za leto 1908.

Prejemki.	Denarni promet.				Izdatki.
	K	h	K	h	
1. Račun blagajne: Gotovina s 1. januarjem 1908			329	32	
2. Račun naročnine: Zaostala naročnina	5178	—			
Naročnina za tekoče leto	4420	99	9598	99	
3. Račun inseratov: Zaostali inserati	2935	72			
Plačani za leto 1908	1551	86	4487	58	
4. Račun prehodnih zneskov			75	—	
5. Račun obresti			6	77	
			14497	66	
1. Račun tiskarne: Narodni tiskarni			1206	40	
Učiteljski tiskarni			5211	90	6418 30
2. Račun nagrad: Urednik in odgovorni urednik			1106	—	
Upravnik, korektor in 15% od iztirjanega dolga			1308	—	2414 —
3. Račun inseratov					2902 08
4. Račun odpravnštva: Znamke			1485	07	
Upravni stroški			319	43	
Dolg upravnštva iz l. 1907			157	64	1962 14
5. Račun prehodnih zneskov					50 80
6. Račun poštnih vrednotnic					20 —
7. Račun blagajne: Gotovina dne 31. decembra 1908					730 34
					14497 66

Račun „POPOTNIKA“ za leto 1908.

Prejemki.	Denarni promet.				Izdatki.
	K	h	K	h	
1. Račun blagajne: Gotovina dne 31. decembra 1907					66
2. Račun naročnine: Plačana za l. 1906—1907	1615	80			
Plačana za l. 1908	2134	25			
Predplačana za l. 1909	168	—	3918	05	
3. Račun zaloge: Za posamezne številke					3 85
4. Račun inseratov: Plačani inserati za l. 1907	114	—			
Plačani inserati za l. 1908	141	10	255	10	
5. Račun obresti					16 45
			4194	11	
1. Račun tiskarne: Tisk za l. 1907			880	—	
Tisk za l. 1908			1750	—	2630 —
2. Račun odpravnštva: Za l. 1907			208	—	
Za l. 1908			310	49	518 49
3. Račun nagrad: Uredniku			480	—	
10% od inseratov			25	51	
Upravniku			240	—	
Pisateljem			159	60	905 11
4. Račun knjigoveza					7 20
5. Račun poštnine: Poštna hranilnica			18	17	
Poštne vrednost. in pristojbine			56	97	
Pismoški			24	—	99 14
6. Račun pro diversi					21 55
7. Račun blagajne: Gotovina dne 31. decembra 1908					12 62
					4194 11

Aktiva. Bilanca. Pasiva.

Aktiva.	Bilanca.				Pasiva.
	K	h	K	h	
1. Račun blagajne: Gotovina dne 31. decembra 1908			730	34	
2. Račun hranilnice: Vloga v Učitelj. posojilnici	30	—			
Vloga v Mestni hranilnici	32	—			
Temeljna vloga v poštni hranilnici	200	—	262	—	
3. Račun knjižnih terjatev: Zaostala naročnina do 1908	5470	—			
Odpis 65%	3555	50	1915	50	
Zaostala naročnina za 1908	2858	—			
Odpis 30%	776	04	2081	96	3997 46
4. Račun inseratov: Neplačani inserati iz l. 1907	2916	28			
Odpis 50%	1458	14	1458	14	
Neplačani inserati iz l. 1908	2859	40			
Odpis 20%	571	88	2287	52	3745 66
5. Račun inventarja: Odpis 10%	10	21			
	2	02			9 19
			8744	65	
1. Račun tiskarne: Učiteljski tiskarni					6990 05
2. Račun Zavezine uprave: Dolg Zavezi koncem l. 1907			2809	09	
Odpis vsled izgube iz l. 1908			1054	49	1754 60
					8744 65

V Ljubljani, dne 31. decembra 1908.

L. Jelenc,
predsednik „Zaveze“.

Anton Germek.

Pregledali in v redu našli:

Ferdo Juvánc.

V Ljubljani, dne 3. avgusta 1909.

Andrej Rapè,
upravník.

Karel Kveder.

Aktiva. Bilanca. Pasiva.

Aktiva.	Bilanca.				Pasiva.
	K	h	K	h	
1. Račun blagajne: Gotovina dne 31. decembra 1907			12	62	
2. Račun poštnih terjatev: Temeljna vloga			100	—	
3. Račun knjižnih terjatev: Zaostala naročnina	1824	—			
Odpis 25%	456	—	1368	—	
			1480	62	
1. Račun tiskarne: Učit. tiskarna					759 37
2. Račun knjižnih dolgov: Za l. 1909 predplačana naročnina					168 —
3. Račun „Zavezini“ upravi: Dolg iz l. 1907	666	79			
V pokritje izgube l. 1908	113	54	553	25	
			1480	62	

V Kranju, dne 31. decembra 1908.

L. Jelenc,
predsednik „Zaveze“.

K. Kveder.

Fr. Luznar,
tajnik.

Pregledali in v redu našli:

A. Germek.

F. Juvanc.

V Ljubljani, dne 3. avgusta 1909.

Račun „ZVONČKA“ za leto 1908.

Prejemki.	Denarni promet.				Izdatki.
	K	h	K	h	
1. Račun blagajne: Gotovina dne 1. januarja 1908			277	33	
2. Račun naročnine: Plačana za l. 1908	3045	74			
" " prejšnja leta	753	33			
Predplačana za l. 1909	20	—	3819	07	
3. Račun zaloge: Za posamezne letnike			420	—	
4. Račun poštne hranilnice: Dvignjene obresti			9	74	
			4526	14	
1. Račun tiskarne: Za tisk „Zvončka“					1532 50
2. Račun nagrad: Uredniku			250	—	
Upravniku			240	—	
Sotrudnikom			89	—	
Slikarju			5	—	584 —
3. Račun klišejev					1056 17
4. Račun pošte: Časopisne znamke					254 36
5. Račun poštne hranilnice: Pristojbine, položnice, čekovna knjižica					34 26
6. Račun knjigoveza: Vezava, broširanje „Zvončka“ in ovitki					402 18
7. Račun upravnništva					77 47
8. Račun „Zavezine“ uprave: Prispevek					277 27
9. Račun blagajne: Gotovina dne 31. decembra 1908					307 93
					4526 14

Račun „Zaveze jugoslovanskih učiteljskih društev“ v letu 1908.

Prejemki.	Denarni promet.				Izdatki.
	K	h	K	h	
1. Račun blagajne: Gotovina dne 31. decembra 1907			1665	59	
2. Račun društvnine: Vplačana za prejšnje leto	138	40			
Vplačana za tekoče leto	1149	10	1287	50	
3. Račun listov: „Zvonček“					277 27
			3230	36	
1. Račun potnin: Upravni odbor			308	32	
Vodstvo			105	—	
Reprezentacija			300	—	713 32
2. Račun nagrad: Predsedniku			290	—	
Tajniku			240	—	
Blagajniku			183	33	713 33
3. Račun tiskovin					66 —
4. Račun podpor: Za Strmškov nagrobni spomenik					50 —
5. Račun uprave					212 42
6. Račun zasebnih posojil: Dolg koncem leta 1907			300	—	
4% obresti			12	—	312 —
7. Račun blagajne: Gotovina dne 31. decembra 1908					1163 29
					3230 36

Aktiva.	Bilanca.				Pasiva.
	K	h	K	h	
1. Račun blagajne: Gotovina dne 31. decembra 1908			307	93	
2. Račun poštne hranilnice: Temeljna vloga			100	—	
3. Račun naročnine: Zaostala naročnina za l. 1908 K 1550·50					
Odpis 30%	1085	35			
Zaostala naročnina za l. 1906 in 1907 K 790·25					
Odpis 70%	237	07	1322	42	
4. Račun zaloge: Vrednost starih letnikov			1400	—	
5. Račun inventarja: Vrednost koncem l. 1908	102	88			
5% odpis	5	14	97	74	
			3228	09	
1. Račun tiskarne: Za tisk „Zvončka“					2518 74
2. Račun naročnine: Predplačana naročnina za l. 1909					20 —
3. Račun „Zavezine“ uprave: Dolg iz leta 1907			77	33	
Dobiček leta 1908			612	02	689 35
					3228 09

Aktiva.	Bilanca.				Pasiva.
	K	h	K	h	
1. Račun blagajne: Gotovina dne 31. decembra 1908			1163	29	
2. Račun hranilničnih vlog: Delež hranilnice in posojilnice „Učit. konvikta“			50	—	
3. Račun društvnine: Zaostala članarina			170	50	
4. Račun listov: „Popotnik“: Prebitek l. 1907 K 666·79					
Odpis vsled izgube l. 1908	553	25			
„Učiteljski Tovariš“: Prebitek l. 1907 K 2809·09					
Odpis vsled izgube l. 1908	1754	60			
„Zvonček“: Dolg iz l. 1907 K 77·33					
Dobiček iz l. 1908	689	35	2997	20	
			4380	99	
1. Račun glavnice: Čisto premoženje 31. dec. 1907			5073	20	
Odpis vsled izgube l. 1908			692	21	4380 99
					4380 99

V Ljubljani, dne 3. avgusta 1909.

L. Jelenc,
upravnik in predsednik „Zaveze“.

Pregledali in v redu našli:
Anton Germek. Ferdo Juvanc.

Karel Kveder.

V Kranju, dne 31. decembra 1908.

L. Jelenc,
predsednik.

V Ljubljani, dne 3. avgusta 1909.

Karl Kveder.

Fr. Luznar,
blagajnik.

Pregledali in v redu našli:

Anton Germek. Ferdo Juvanc.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registрована zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca julija: K 135.106.45.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2.2.—1/2.3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Knjigarna

L. Schwentner

Ljubljana, Prešernove ulice 3

priporoča nastopne novosti:

Aškerc A.: **Akropolis in piramide.** Poetični sprehodi po Orientu. — Broširano K 3.—, eleg. vez. K 4.50. 92 30—8

Cankar Ivan: **Za križem.** Obsega 13 novel in črtic z epilomom. — Broširano K 3.—, eleg. vez. K 4.50.

Levstik Vladimir: **Obsojenci.** Vsebina: Nenormalni piščanec. Razmišljeni Vid. Mlada Breda in slepec. Rikard Mallopro. Broš. K 2.50, eleg. vez. K 3.50.

Milčinski Fran: **Igračke.** Črtice in podlistki. Broš. 2 K, el. vez. 3 K.

Murnik Rado: **Jari junaki.** Humoreske. Br. K 2.50, el. vez. K 3.50.

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Specialna trgovina za opreme nevest.

Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovije modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezenine.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica:

23 42—35 Kolodvorske ulice št. 8.

Snažno se oblači

vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice 111 52—7

Marije Jirsové

učiteljeve soproge

v Novém Hrádku n/ Met.

(dobaviteljica deželne osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2—8 metrov dolgih odrezkov cečila, kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, tudi polovico zavoja za 9, ozir. 10 K. Blago je stalnobarvno in močne kakovosti.

Naročite in ostanete stalni odjemalci. Vzorca blaga zastoj in franko.

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. ameriška tovarna Cottage-Organs in orgelj-harmonijev. 36 52 30

Najboljše orgelj-harmonije obeh sistemov izdeluje in pošilja najceneje RUDOLF PAJKR & Komp., Kraljevi gradec št. 133 (Češko).

Zaloga: Dunaj, Praga, Budimpešta.

Harmonije na pendel obeh sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo.

Pošilja se poštne prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. Delna odplačila od 8 K dalje.

Cenovniki gratis in franko.

Ne zabite „Učiteljskega konvikta!“

Našim rodbinam priporočamo 25
- Kolinsko cikorijo -

RETTIG-ova ŠOLSKA KLOP je klop prihodnosti!

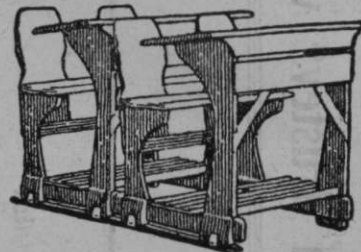

Temeljito snaženje šolskih tal in prahu, učenčevemu zdravju najprikladnejše sedenje.

Pravico za izdelovanje RETTIG-ove klopi ima in vsa pojasnila daje

Fran Burger 8 21 17

mizarski mojster v Spod. Šiški.

Gospod Ubald pl. Trnkoczy v Ljubljani.

Imam šest mesecev starega otroka, ki je bil do drugega meseca dojen. Takrat ga je pričela siliti moja soproga tudi z Vašim „Sladinom“ (Doktor pl. Trnkoczya „Sladni čaj“). In kakor hitro je pričel uživati „Sladin“, se ga ni moglo več pripraviti, da bi še pil materino mleko. Od tistega časa dobiva edino le „Sladin“ in je tako rejen, da se mu vsakdo čudi, kdor ga vidi. Ker sem prepričan, da je Vaš „Sladin“ res dobro hranivo za otroke, prosim, pošljite mi ga 30 zavojev, ker ga hočem priporočati tudi drugim.

Z odličnim spoštovanjem

Franc Dekleva

21. I. 1909.

Slavina (Prestranek), Notranjsko.

V najinem založništvu je izšla:

VOJVODINA KRANJSKA

Izdava A za šole:

17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom in dodanimi pojasnilom zemljepisnih znamenj.

Sestavil in narisal

FRAN MAROLT,

učitelj v Ljubljani.

Visoki deželni svet kranjski je z razpisom z dne 25. maja 1907, št. 2463, odobril in pripustil to učilo v uporabo kot razredno na ljudskih in meščanskih šolah s slovenskim učnim jezikom.

Vsi nariski, izvršeni na 18 listih, so risani v merilu 1:75.000. — Velikost 87 x 60 cm.

Torej ponazorjujejo po minimalnem načrtu za zemljepisni pouk v ljudskih šolah izbrano učilo v taki velikosti in preglednosti, da ga vsi učenci vsega razreda lahko na daljavo čitajo.

Cena 10 K.

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

Cena 1 K.

Izdava B za učence:

17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom.

Sestavil in narisal

FRAN MAROLT,

učitelj v Ljubljani.

Izbora učiva se naslanja doslovno na podrobni učni načrt, ki ga je odobril c. kr. deželni šolski svet z razpisom z dne 27. decembra 1903, št. 2791, in ki velja kot normativ za domoznanski pouk v četrtem šolskem letu 2-, 3-, 4- in večrazrednih ljudskih šol. Z razpisom vis. c. kr. deželnega šolskega sveta kranjskega z dne 28. januarja 1908, št. 468, je to delo odobreno kot učilo na ljudskih in meščanskih šolah.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju

Rotovška ulica št. 2

priporoča kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljsko, župnijske urade, okrajne zastope, užitniške zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli. — Štambilje, vignete. — Zavitke za urade v vseh velikostih. — Ceniki brezplačno na razpologo. — Dobro blago in točna postrežba.

6 42—34

UČITELJSKA TISKARNA

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče šte. 4 v Ljubljani Gradišče šte. 4

priporoča sl. kraj. šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastoj. Postrežba točna. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna po zmernih cenah v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje okusno in po solidnih cenah. Tiskovine se izvršujejo v eni ali več barvah. Tiskanje muzikalij in časopisov.

Telefon št. 118.

Litografija.

Poštna hranilnica št. 76.307.

(5) 52—30